

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE TŁUSZCZ NA LATA 2013-2019**

TŁUSZCZ 2012

WSTĘP

Pogłębiające się zjawisko ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin szczególnie wielodzietnych, uzależnienie i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaka stanowi gmina.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo i prokuratura, a także policja oraz urząd pracy. W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w gminie Tłuszcz to nie tylko udzielanie wsparcia materialnego, a przede wszystkim szeroko rozumiana praca socjalna, nastawiona na: wzmocnienie postaw aktywnych, stworzenie systemu wsparcia psychologicznego, poradnictwa prawnego, wdrożenie modelu pomocy w oparciu o kontrakt socjalny oraz ścisłą współpracę i powiązanie działań instytucji i organizacji pozarządowych w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi, jak również praca środowiskowa.

Systemowe zmiany w funkcjonowaniu pomocy społecznej pozwalają sądzić, że następne pokolenia nie będą podopiecznymi pomocy społecznej. Strategia zawiera cele i ich rozwiązania, w stopniu stwarzającym podstawy do formułowania programów działania. **Naczelnym zadaniem strategii jest formułowanie wizji, której urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji.** Dokument powinien być otwarty i poddawany okresowej weryfikacji i niezbędnym modyfikacjom.

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to wprowadzenie w życie nowoczesnego modelu polityki społecznej gminy. Strategia jest drogowskazem i instrumentem działania władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej.

Celem strategii są działania długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, edukację, poprawę sytuacji materialnej rodzin, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia i poprawy przedsiębiorczości. Strategia ma pobudzać do aktywności organizacje, instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Poprzez analizę problemów społecznych, zawarte w strategii cele, kierunki działania oraz propozycje projektów zawarte w dokumencie mają dotrzeć do najbardziej potrzebujących.

Dokument musi być poddany okresowej weryfikacji i niezbędnym zmianom.

Strategia zawiera cele strategiczne (priorytety) i ich rozwiązania (kierunki działania), w stopniu stanowiącym podstawę do formułowania programów, w których określa się terminy realizacji i zasady finansowania poszczególnych zadań.

Powyższa Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest zgodna z podstawowymi zasadami życia społecznego, w szczególności zaś z zasadą pomocniczości, partycypacji społecznej i współodpowiedzialności. Wszelkie podejmowane przedsięwzięcia będą

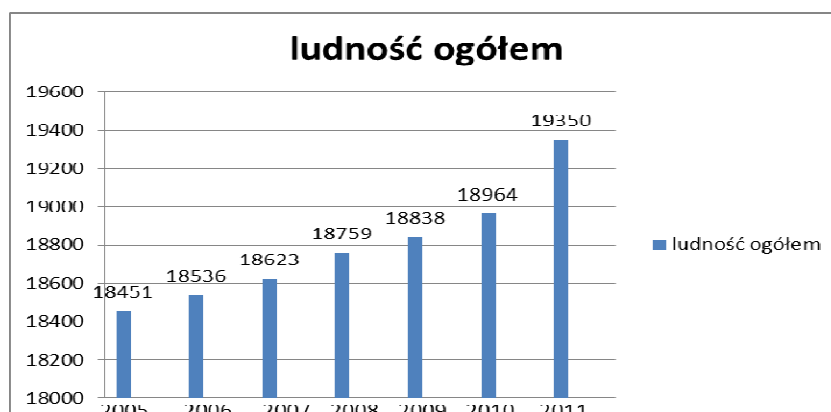
prowadzone w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów działających na scenie publicznej. Działania te będą kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

2. Sytuacja demograficzna

Ludność Gminy Tłuszcz w latach 2005-2011

rok	liczba kobiet	liczba mężczyzn	stan ludności miasto	stan ludności wieś	ludność ogółem
2005	9335	9116	7222	11229	18451
2006	9376	9160	7303	11233	18536
2007	9395	9228	7380	11243	18623
2008	9498	9261	7456	11303	18759
2009	9544	9294	7529	11309	18838
2010	9572	9392	7594	11370	18964
2011	9852	9498	7894	11456	19350

*Podstawa: dane GUS

Jak wynika z powyższego liczba ludności w Gminie Tłuszcz systematycznie rosła w latach 2005-2011.

I. Ogólna charakterystyka Gminy Tłuszcz

Gmina Tłuszcz położona jest w północno – wschodniej Polsce w mazowieckim rejonie administracyjnym, w powiecie wołomińskim. Obszar miasta i gminy wynosi 10.300 ha. Lasy zajmują 1/6 gruntów. Liczy 19350 osób. W skład gminy wchodzi 28 sołectw: Białki, Brzezinów, Chrzęsne, Dziecioły, Franciszków, Grabów, Jadwinin, Jarzębia Łąka, Jasienica, Jażwie, Kozły, Kury, Łsobyki, Miase, Mokra Wieś, Pawłów, Postoliska, Pólko, Rudniki, Rysie, Stasinów, Stryjki, Szczepanek, Szymanówek, Wagan, Waganka, Wólka Kozłowska, Zalesie.

Miasto Tłuszcz znajduje się w odległości 34 km od Warszawy. Przez gminę przebiegają liczne połączenia kolejowe i drogowe, m.in. z Warszawą, Ostrołką, Białymstokiem, Legionowem i Piławą.

1. Sytuacja gospodarcza

Charakterystyczny przejaw transformacji ostatnich lat – gwałtowny przyrost podmiotów i obiektów działalności gospodarczej nie ominął również Gminy Tłuszcz. Wg informacji uzyskanych z Działu Ewidencji Działalności Gospodarczej w gminie funkcjonuje 1700 podmiotów gospodarczych (stan na II poł. 2012r.) Profil działalności poszczególnych firm, w szczególności prowadzonych przez osoby fizyczne, jest dość zróżnicowany.

Działalność gospodarczą podejmują, co można zaobserwować już od kilku lat, osoby w wieku powyżej 40-ego roku życia oraz młodzi ludzie po ukończeniu edukacji w szkołach średnich i coraz więcej osób po ukończeniu studiów. Powstają więc biura rachunkowe, różnego rodzaju pośrednictwa, doradztwo finansowe i gospodarcze.

Na podstawie ilości i rodzaju zmian dokonywanych w istniejących wpisach do ewidencji działalności gospodarczej (ok. 100 zmian w skali roku) można wnioskować, że przedsiębiorcy stali się bardziej elastyczni w doborze profilu swojej działalności.

Gmina Tłuszcz jest regionem zdecydowanie wiejskim, zajmuje powierzchnię 103km², z czego 95 km² to teren gminy podzielony na 28 sołectw obejmujących 46 miejscowości i 8 km² teren miasta. Ogółem zamieszkuje tu blisko 19350 osób (dane za 2011 rok), z czego ludność miejska stanowi 39,03% ogółu natomiast ludność wiejska stanowi 60,97%. 60% ludności wiejskiej zamieszkuje w 6 sołectwach położonych wokół miasta i w pobliżu dogodnych połączeń komunikacyjnych z Warszawą. 40% to zaludnienie pozostałych 22 sołectw.

Urodzenia: 115 w mieście i 109 na wsi (dane za rok 2011).

Placówki oświatowe na terenie gminy w 2011 r:

Lp	Placówka	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba nauczycieli	Pracownicy adm. i obsługa
	Przedszkole Samorządowe „Baśniowa kraina” w Tłuszczu	194	7	18	16
	Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Sióstr od Aniołów w Tłuszczu	40	3	8	0
	Przedszkole prywatne „Promyczek”	16	2	2	0
	Przedszkole „Zuch”	27	2	2	0
	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kozłach	167	10	24	10
	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Tłuszczu	721	29	52	20
	Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Tłuszczu	318	12	32	13
	Zespół Szkół im. Jana Twardowskiego w Strykach	204	10	21	7
	Zespół Szkół im. Zofii Solarzowej w Miąsem	170	11	26	9
	Zespół Szkół w Jasienicy	424	21	39	14
	Zespół Szkół w Mokrej Wsi	157	10	22	9
	Zespół Szkół w Postoliskach	445	20	36	13
	OGÓŁEM	2883	137	282	111

*Podstawa: dane Urząd Miejski w Tłuszczu

II. Pomoc społeczna w aspekcie występujących problemów społecznych w gminie Tłuszc.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu realizującego politykę społeczną gminy w szczególności należy:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej,
- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa,
- udzielenie pomocy w formie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych
- praca środowiskowa jako 3 rodzaj pracy socjalnej

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Podstawowymi przesłankami do uzyskania przez osoby i rodziny wsparcia w ramach pomocy społecznej jest znalezienie się w trudnej sytuacji życiowej i niemożliwość jej pokonania mimo uprzedniego wykorzystania własnych środków, możliwości i uprawnień. Trudna sytuacja życiowa to w szczególności zaistnienie jednej z okoliczności wymienionych w art. 7 ustawy przy uwzględnieniu kryterium dochodowego określonego w art. 8 ustawy, który mówi, że dochód na osobę w rodzinie nie może przekroczyć 456zł, w przypadku osoby samotnie gospodarującej – 542zł. Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co trzy lata z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Ostatnią weryfikację wprowadzono w październiku 2012 roku. Pomocy na zasadach określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej choroby,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- przemocy w rodzinie,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej,

1. Ogólna informacja o świadczeniobiorcach Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu.

Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Tłuszcz w dniu 31.12.2011 r. wynosiła 19 350 osób (dane z GUS).

Łącznie ze wszystkich form pomocy świadczonych przez OPS wynikających z ustawy o pomocy społecznej bez względu na źródło finansowania skorzystało w 2011r. - 1107 mieszkańców w 385 rodzinach. Oznacza to że, 5,72 % obywateli gminy Tłuszcz jest objętych pomocą społeczną.

Ze świadczeń rodzinnych wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych korzystało w 2011 r. 1023 rodziny (średnio z 12 miesięcy), zaś z funduszu alimentacyjnego korzystało 86 rodziny.

W 2011 roku świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych/bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania/: - 578 osób (w 2010r. - 631 osób), w tym świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych – 2 osoby (w 2010r. - 1 osoba), świadczenia przyznane w ramach zadań własnych – 576 osób (w 2010r. - 630 osób). W ramach zadań własnych wydatkowano na zasiłki stałe kwotę 264748,17 zł

Lp.	Forma pomocy	Ilość osób	Ilość świadczeń	Kwota świadczeń pokrytych z budżetu państwa
1	Zasiłki stałe	73	697	264748
	w tym: osoby samotnie gospodarujące	61	597	241693
	Pozostające w rodzinie	12	100	23055

*dane: OPS w Tłuszczu

Zasiłki celowe i okresowe ze środków własnych w 2011 roku wyniosły 113 929,91 zł, natomiast zasiłki okresowe z dotacji wyniosły w 2011 roku 9 500,00 zł.

Świadczenia realizowane w ramach zadań własnych gminy przyznano w 2011 roku na łączną kwotę **889 299,25zł**. Poniższa tabela pokazuje szczegółowe dane na temat niektórych z tych świadczeń:

Wydatki na świadczenia w ramach zadań własnych gminy – 2011 rok (w nawiasach dane za 2010 rok).

Lp.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota pokrywana z budżetu gminy
-----	--------------	---------------	------------------	---------------------------------

1	Zasiłki celowe i w naturze	210 (261)	X	105494, (112582)
	w tym:			
	Specjalne zasiłki celowe	46 (65)	67 (112)	16664, (29937)
2	Zasiłki okresowe ogółem	11 (13)	30 (40)	11436, (14806)
	a) środki własne	X	X	1936, (3983)
	b) dotacje	X	X	9500, (10823)
	W tym przyznano z powodu:			
	Bezrobocia	6 (3)	14 (9)	3450, (4154)
	Długotrwałej choroby	4 (8)	14 (25)	6486, (8252)
	Niepełnosprawności	1 (2)	2 (6)	1500, (2400)
3	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	5 (2)	5 (3)	6500, (5500)
4	Składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe	0	0	0

*dane: OPS w Tłuszczu

Z zasiłków celowych w 2011 r. skorzystało 210 osób (wg Sprawozdania za 2010 rok – 261 osób w roku 2010), z zasiłków okresowych w 2011 roku skorzystało 11 osób (w 2010r. – 13). Z danych wynika, że spada ilość osób korzystających z zasiłków celowych oraz zasiłków okresowych.

W 2011r w gminie Tłuszcz ze świadczeń rodzinnych skorzystało 1023 rodziny (średnia z 12 miesięcy), W roku 2011r na zasiłki pielęgnacyjne wydano 485163zł (3171 świadczeń). Świadczenia te zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych, która weszła w życie od 1 maja 2004 r. obejmują;

Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:

- a) urodzenia dziecka,
- b) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- c) samotnego wychowywania dziecka,
- d) rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- e) samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,
- f) rozpoczęcia roku szkolnego,

g) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. Świadczenia opiekuńcze tj. zasiłek pielęgnacyjny i świadczenia pielęgnacyjne. Świadczenia rodzinne przyznawane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej, ale nie są zaliczane do form pomocy Ośrodka.

W 2011r OPS wypłacił 698 świadczeń pielęgnacyjnych na łączną kwotę 359 580zł.

W 2011 roku na zasiłki rodzinne wydano kwotę 1 749 497,00zł (20592 świadczenia), na dodatki do zasiłków rodzinnych – kwotę 1 328 885,00 zł (10457 świadczeń), w tym świadczenia z tytułu urodzenia dziecka – 118 000,00 zł (118 świadczeń). Świadczenia opiekuńcze w 2011 roku zamknęły się w kwocie 844 743,00 zł, w tym: zasiłki pielęgnacyjne – 485 163,00 zł, świadczenia pielęgnacyjne – 359 580,00zł, jednorazowa zapomoga w z tytułu urodzenia się dziecka – 222 000,00 zł, fundusz alimentacyjny – 552 780,00 zł.

Wydatki na świadczenia rodzinne w 2011 roku

Lp.	Rodzaj świadczenia	Kwota	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki rodzinne	1749497	20592
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	1328885	10457
2 a	Urodzenie dziecka	118000	118
2 b	Opieka nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	458135	1170
2 c	Z tytułu samotnego wychowywania dziecka	139580	814
2 d	Kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego	74560	972
2 e	Rozpoczęcie roku szkolnego	124100	1241
2 f	Na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	8730	97
2 g	Na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	129700	2594
2 h	Wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	276080	3451
3.	Świadczenia opiekuńcze	844743	3869

Lp.	Rodzaj świadczenia	Kwota	Liczba świadczeń
3 a.	Zasiłki pielęgnacyjne	485163	3171
3 b.	Świadczenia pielęgnacyjne	359580	698
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	222000	222
5.	Składki emerytalno-rentowe	64024	488
6.	Fundusz Alimentacyjny	552780	1613

*dane: Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu

Program Rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

W 2011 roku OPS realizował program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w ramach, którego dożywianiem objęte zostały osoby starsze, chore, niepełnosprawne, uczniowie szkół ponad gimnazjalnych, podstawowych i gimnazjum, a także dzieci młodsze, nie objęte obowiązkiem szkolnym.

Ogółem na realizację Programu przeznaczono **155799,99zł**, z tego ze środków gminy kwotę **40000,00 zł**, natomiast z dotacji celowej wydatkowano kwotę **115799,99zł**.

W ramach programu prowadzono dożywianie dzieci w szkołach, w 2011 roku posiłki otrzymało 247. Koszt udzielonej pomocy w formie gorących posiłków to **65391,00zł.**, z tego z dotacji celowej budżetu państwa 51576,00zł. ze środków własnych wydano na ten cel 13815,00zł.

Z tej formy pomocy skorzystało 237 osób z 123 rodzin , z tego na wsi 185 osób z 93 rodzin. Średni koszt obiadu wynosił 2,28 zł.

Wydano na zasiłki celowe na zakup żywności **82409,00zł.**, z tego z dotacji celowej wydano 56224,00zł., tego ze środków gminy wydano na ten cel 26185,00zł.

Z tej formy pomocy skorzystało 159 rodziny (470 osób w rodzinach), w tym 97 rodzin (315 osób w rodzinach) na wsi. Średni koszt świadczenia wynosił 249,57 zł, a dla mieszkańców wsi – 265,49zł.

W ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na wyposażenie 5 stołówek i kuchni szkolnych otrzymaliśmy dotację w kwocie **8000,00 zł**

Elementem współtworzącym politykę społeczną są również organizacje pozarządowe, których działalność polega na niesieniu pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej. W 2010 roku w Polsce zarejestrowanych było 12 tys. fundacji i 71

tys. stowarzyszeń (nie licząc OSP). Gdy w tych statystykach uwzględnimy również Ochotnicze Straże Pożarne, uzyskamy wynik blisko 100 tys. zarejestrowanych organizacji. Można orientacyjnie ocenić, że aktywnych podmiotów tego typu w Polsce jest ok. 60 tys.

Na terenie Gminy Tłuszcz również działają organizacje pozarządowe formalne jak i nieformalne, utworzone do realizacji różnorodnych zadań.

Wykaz ważniejszych organizacji pozarządowych na terenie gminy Tłuszcz:

1. Służba Liturgiczna Parafii Przemienienia Pańskiego w Tłuszczu
2. Koło PZW Nr 84 „Ciernik”
3. Stowarzyszenie „Twórcy Jutra”
4. Fundacja Stacja Demokracja
5. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw „Ad futurum”
6. Gimnazjalny Klub Sportowy Tłuszcz
7. Uczniowski Klub Sportowy „ORŁY” Postoliska
8. Uczniowski Klub Sportowy „ISKRA”, Jasienica
9. Uczniowski Klub Sportowy „OLIMP”, Tłuszcz
10. Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „DZIAŁAJ”
11. Szkoła Sztuki Walki i Samoobrony KOBRA
12. Ochotnicza Straż Pożarna w Miąsem
13. Społeczny Komitet Przeciwników Zagrożeń Elektromagnetyzmem Związanych z Wznoszeniem Masztów w Jasienicy
14. Normalna Gmina
15. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Tłuszczańskiej
16. Stowarzyszenie AXA
17. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
18. Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „Nadzieja”
19. Tłuszczański Klub Sportowy „Bóbr”
20. Chorągiew Stołeczna Związku Harcerstwa Polskiego
21. Stowarzyszenie Kastor - Inicjatywa dla Rozwoju
22. Stowarzyszenie „Potok Serc”
23. Lokalna Grupa Działania „Równiny Wołomińskiej”
24. Stowarzyszenie Rodu Kielaków „SIEWBA”
25. Koło Pszczelarzy w Tłuszczu
26. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów
27. Klub Seniora „Uśmiech jesieni”
28. Koło Gospodyń Wiejskich w Miąsem
29. Polski Czerwony Krzyż
30. OSP w Tłuszczu
31. OSP w Chrzėsne

32. OSP w Jasienicy
33. OSP w Kozłach
34. ZHP

Wykaz instytucji kulturalnych działających na terenie gminy Tłuszcz:

1. Biblioteka Publiczna w Tłuszczu
2. Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Tłuszczu
3. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Tłuszczańskiej

Opis instytucji i organizacji pozarządowych czynnie działających na rzecz osób niepełnosprawnych, ubogich, starszych w Gminie Tłuszcz:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu

Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu określa statut Ośrodka, ustawy oraz akty wykonawcze ustaw.

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2011 roku realizował zadania wynikające w szczególności z:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zmianami),
- ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 r.(Dz.U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 z późn. zm.)
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29.07.2005 roku (Dz. U. z dnia 20 września 2005 r. nr 180 poz. 1493)
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz.U. Nr 149, poz. 887)

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczy udziela pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej i ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, zdarzenia losowego, alkoholizmu i narkomanii. Przyznaje świadczenia rodzinne i opiekuńcze. Udziela pomocy finansowej wypłacając świadczenia przewidziane ustawą, świadczy usługi opiekuńcze.

Prowadzi pracę socjalną, która jest świadczona na rzecz funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i ma na celu rozwinięcie lub wzmocnienie ich aktywności i samodzielności życiowej. W Ośrodku Pomocy Społecznej w Tłuszczu zatrudnionych jest 7 pracowników socjalnych (5 na cały etat + 2 na ½ etatu). Do ich zadań należy;

- wspomaganie osób i rodzin wymagających pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej,
- współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu rozwijanie w nich zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów

- organizowanie różnorodnych form pomocy, a także udział w rozwijaniu infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym,
- zapobieganie procesowi marginalizacji osób i grup, a także przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym.
- wnioskowanie o udzielenie pomocy społecznej rodzinom nie mającym możliwości samodzielnie rozwiązać swoich problemów,
- inicjowanie i pobudzanie społeczności lokalnej do świadczenia pomocy sąsiedzkiej i rodzinnej,
- kompletownie dokumentacji – wywiadów środowiskowych w celu oddania rzeczywistej sytuacji w rodzinie oraz wnioskowanie o świadczenia pomocy społecznej,
- służenie rodzinom radą, wsparciem, wiedzą i doświadczeniem w rozwiązywaniu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej w poziomie powiatu. Realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej takiej jak:

1. Organizowanie usług i ich zapewnienie w określonym standardzie w domach pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym.
2. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych
3. Organizowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz udzielanie pomocy wychowankom rodzin zastępczych kontynuującym naukę.

Zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym to:

- ❖ dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych,
- ❖ dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- ❖ dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- ❖ dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny i przedmioty ortopedyczne,
- ❖ dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej,
- ❖ udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- ❖ dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawców w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności osób na nich zatrudnionych,
- ❖ finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tłuszczu

Podstawowym celem poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego jest wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, pomoc uczniom w wyborze kierunku kształcenia, zawodu oraz udzielanie dzieciom, młodzieży, ich rodzicom, opiekunom, nauczycielom, wychowawcom, pomocy psychologicznej, pedagogicznej.

Poradnia z założenia jest placówką usługową i ogólnodostępną, a korzystanie z jej usług jest dobrowolne i nieodpłatne. Swoje cele poradnia realizuje poprzez działalność: diagnostyczną, profilaktyczną, terapeutyczną, doradczą, interwencyjną, psychoedukacyjną i informacyjną, także w ramach konsultacji indywidualnych. Tak szeroki zakres świadczonych usług, gwarantuje uzyskanie efektywnej pomocy

Zadania poradni Psychologiczno – Pedagogicznej:

- ❖ wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności rozwiązywania konfliktów i problemów,
- ❖ pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia zawodu i planowania kariery zawodowej,
- ❖ pomoc rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek w diagnozowaniu, a także rozwijaniu umiejętności uczniów.

Oprócz pracy poradni pracownicy wyjeżdżają w teren, aby tam prowadzić specjalistyczne badania, pogadanki i zajęcia warsztatowe dla dzieci, młodzieży, rodziców i wychowawców. Udzielają licznych porad i konsultacji, dokonują interwencji, współpracują ze szkołami, rodzinami i instytucjami mającymi na celu pomoc w wychowaniu młodzieży, opiece społecznej poprzez Kościoły, samorząd lokalny i gazety lokalne.

Według informacji otrzymanych z placówki Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tłuszczu średnio na przestrzeni czterech lat objęła opieką 6065 dzieci i młodzież w wieku od 0 do 19 r.ż. z Gminy Tłuszcz.

Rodzaj placówki	Ilość dzieci objętych wsparciem
Szkoły podstawowe	2252
Gimnazja	1090
Szkoły ponadgimnazjalne	450
Domy dziecka	23
Szkoła specjalna	30
Przedszkola	326

*dane: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tłuszczu

Badaniami diagnostycznymi objęto 1007 uczniów z gminy Tłuszcz, w tym wykonano:

Rodzaj badań diagnostycznych	Liczba dzieci objętych badaniem
psychologiczna	233
Pedagogiczna	170
Logopedyczna	77
Lekarska	29
Przesiewowa	273

*dane: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tłuszczu

Bezpośrednią, systematyczną pomocą terapeutyczną Poradnia objęła 271 uczniów z Gminy Tłuszcz, w tym:

- 91 uczniów uczęszczało na terapię logopedyczną,
- 15 na zajęcia korekcyjno-kompensacyjne,
- 51 uczniów korzystało z indywidualnej pomocy psychologa.
- 82 uczestniczyło w zajęciach aktywizujących wybór szkoły, zawodu
- terapia dzieci z wadą słuchu

Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „Nadzieja”

Celem Stowarzyszenia jest szeroko rozumiana integracja społeczna i zawodowa dzieci niepełnosprawnych oraz pomoc rodzicom dzieci niepełnosprawnych, oparta na zasadzie samopomocy.

Cel ten jest realizowany poprzez:

- 1) organizowanie wzajemnego wsparcia i samopomocy,
- 2) podnoszenie kondycji psychicznej i fizycznej dzieci niepełnosprawnych oraz ich rodzin,
- 3) tworzenie warunków do integracji dzieci niepełnosprawnych oraz ich rodzin,
- 4) włączanie się w akcje związane z profilaktyką i diagnostyką, mające na celu podnoszenie świadomości, społecznej oraz umożliwienie na problemy osób niepełnosprawnych,
- 5) nawiązywanie kontaktów z podobnymi stowarzyszeniami w kraju i za granicą,
- 6) organizowanie spotkań „problemowych”, towarzyskich, imprez kulturalnych i turystycznych dla członków Stowarzyszenia,
- 7) organizowanie szkoleń oraz spotkań z profesjonalnymi w zależności od potrzeb zgłaszanych przez członków,
- 8) współpracę z instytucjami, stowarzyszeniami i fundacjami działającymi na rzecz chorych niepełnosprawnych,
- 9) gromadzenie środków umożliwiających realizację zadań statutowych,
- 10) tworzenie warunków do prowadzenia gabinetów terapeutycznych i organizowanie klas integracyjnych.

Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w Tłuszczu z podziałem na powody przyznania pomocy.

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba Rodzin		
	Rok 2009	Rok 2010	Rok 2011
Ubóstwo	225	284	239
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	3	5	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	40	43	34
Bezrobocie	150	209	179
Niepełnosprawność	142	155	149
Długotrwała choroba	227	236	212
Bezradność w sprawach opiek. – wych. prowadzenia gospodarstwa domowego	58	38	40
Alkoholizm	19	36	31

Narkomania	1	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	8	12	11
Zdarzenie losowe	10	4	5
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	647	611	611

*dane: OPS w Tłuszczu.

III. Diagnoza i analiza problemów społecznych w gminie Tłuszcz

1. Ubóstwo

Ubóstwo – definiuje się w różny sposób. W ustawie o pomocy społecznej brak jest definicji ubóstwa. Jedną z definicji ubóstwa to zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych na zaspokojenie potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.

Kwestia ubóstwa określana jest w kategoriach absolutnych lub względnych.. Przy podejściu absolutnym jako kryterium ubóstwa przyjmuje się warunki materialne, nie zapewniające zaspokojenia minimalnych potrzeb człowieka.

Przy podejściu względnym ubóstwo utożsamia się z nadmiernymi różnicami w poziomie życia. Jeśli w społeczeństwie występują duże nierówności, to najgorzej sytuowani jego członkowie, nawet gdy mają środki pozwalające na więcej niż elementarne potrzeby, określa się ubogimi.

Ubóstwo jest traktowane jako główna przyczyna sytuacji wymagających pomocy społecznej, dlatego ustawa o pomocy społecznej precyzuje je w art. 8 kryterium dochodowego. Na gruncie pozostałych postanowień ustawy o pomocy społecznej można przyjąć, że „ubóstwo” odnosi się do sytuacji, w której osoby lub rodziny nie posiadają dochodów lub też ich dochody są niższe od kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Dodatkowo uwzględnić tu należy złą sytuację osoby lub rodziny.

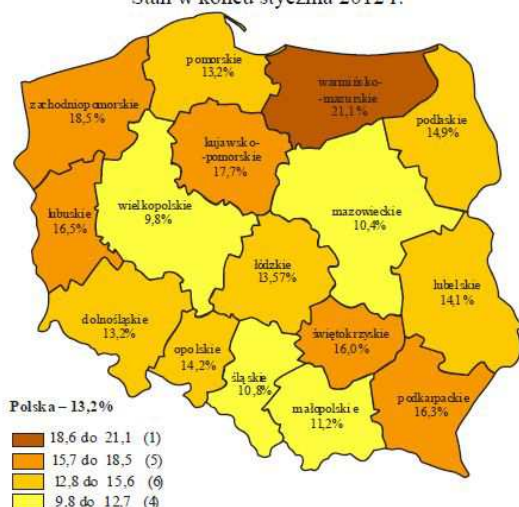
Listę rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu ubóstwa przedstawia powyższa tabela.

2. Bezrobocie

Przystępując do analizy problemu, jakim jest bezrobocie przybliżyć należy podstawowe pojęcia, jakimi jest ono definiowane.

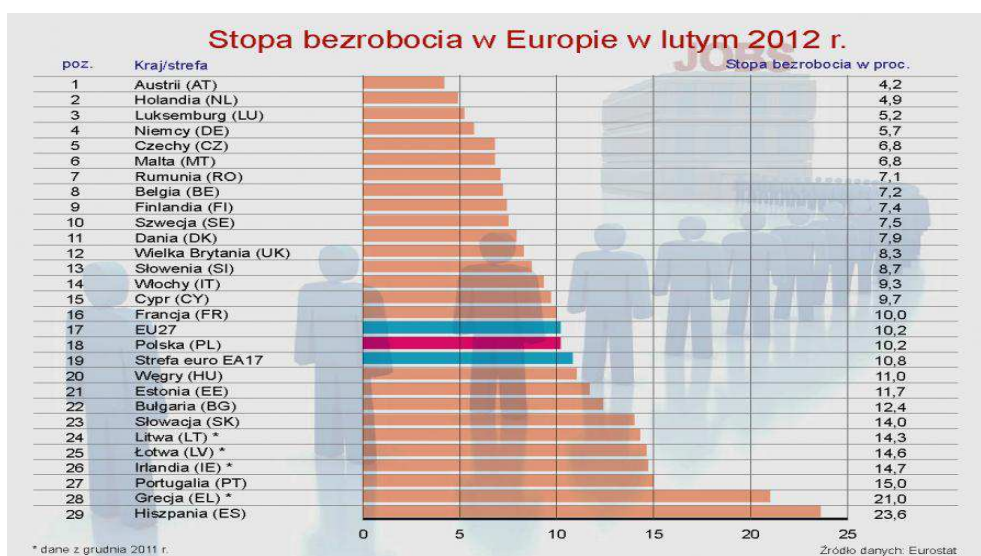
Bezrobotni to: poszukujący, gotowi podjąć i podejmujący zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, natomiast poszukujący pracy to osoby niezatrudnione poszukujące zatrudnienia oraz osoby zatrudnione zgłaszające zamiar i gotowość podjęcia zatrudnienia w wyższym

Stan w końcu stycznia 2012 r.

Stopa bezrobocia w Polsce w lutym 2012 r. wyniosła tyle samo co w całej Unii Europejskiej, czyli 10,2 proc. - podał Eurostat. Bezrobocie w strefie euro sięgnęło 10,8 proc. i jest najwyższe

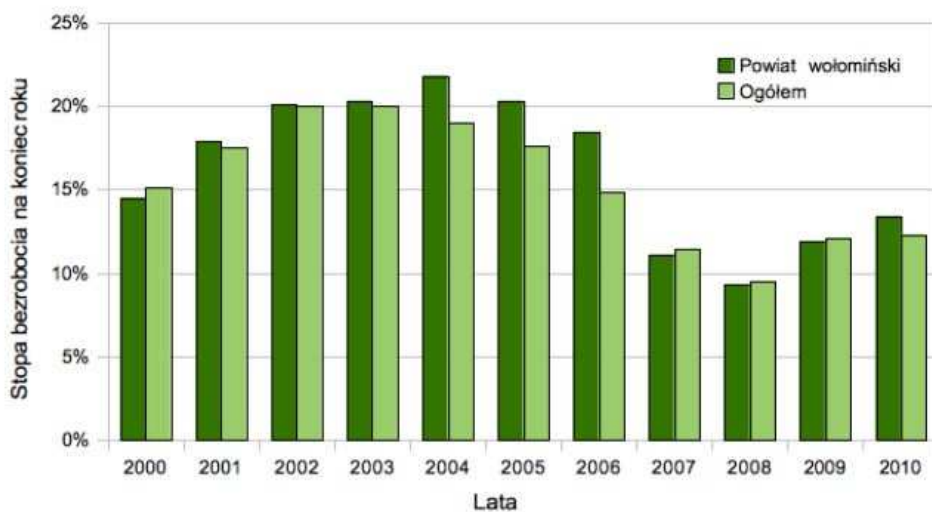
W lutym 2011 roku stopa ta wyniosła 13,4 proc. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w końcu lutego br. wyniosła 2.168,2 tys., czyli była wyższa o 46,6 tys. (2,2 proc.) niż przed miesiącem, a w ujęciu rocznym wzrost wyniósł 17,9 tys. (tj. 0,8 proc.).

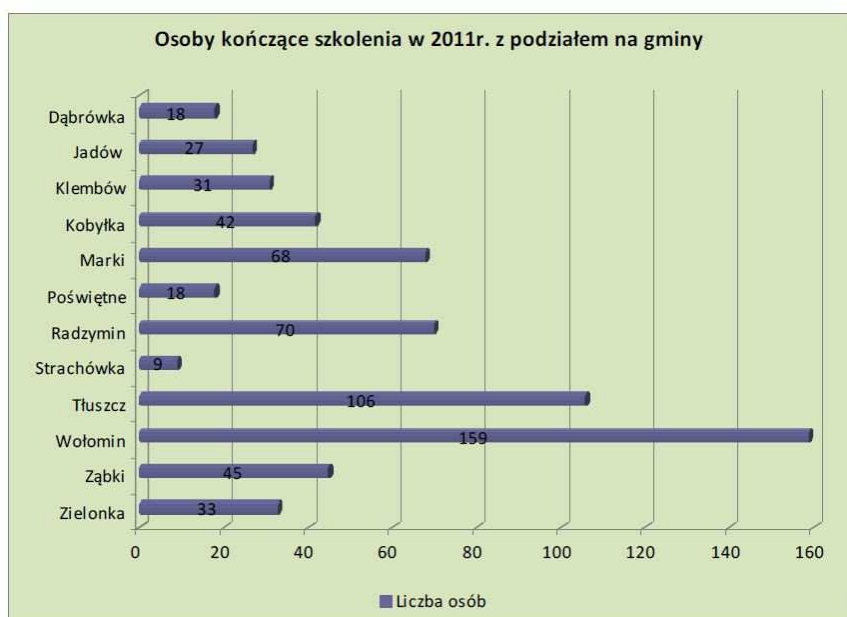
Powiatowy Urząd pracy w Wołominie Filia w Tuszczu swoim zasięgiem działania obejmuje:

- miasto i gminę Tłuszcz,
- gminę Klembów,
- gminę Strachówka.

Stopa bezrobocia w powiecie wołomińskim w latach 2000-2010

W 2008 roku liczba osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Tuszczu wyniosła 771 osób, w 2009r. – 1065, w 2010r. – 1185 osób. Na koniec 2011r. w tutejszym Urzędzie zarejestrowanych było ogółem 1102 osoby bezrobotne.

Najwięcej osób korzystających ze szkoleń, bo aż **159** osób to mieszkańcy gminy Wołomin oraz gminy Tuszcz - **106** osób. Najmniej osób skierowanych na szkolenie pochodziło z gmin Strachówka, Dąbrówka oraz Poświętne.

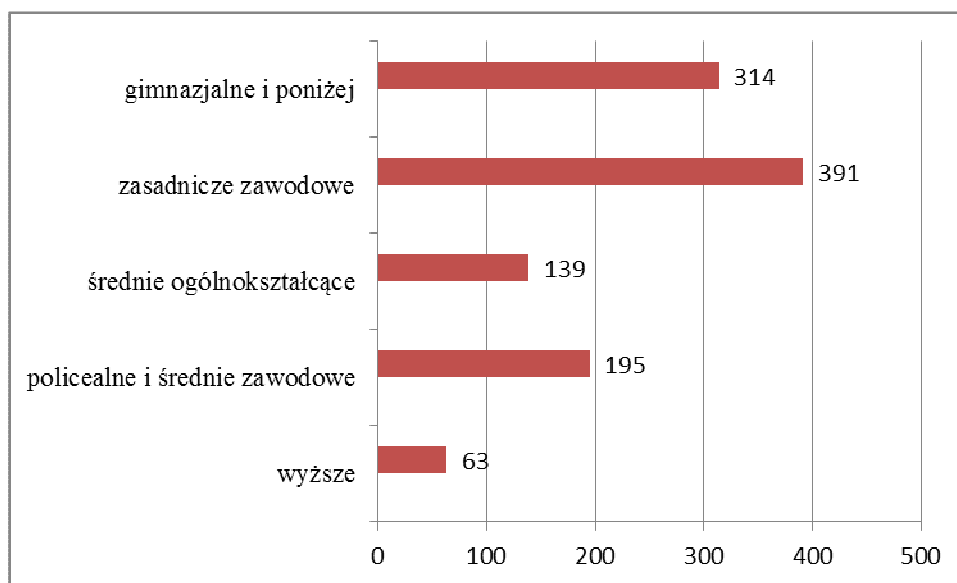
Obserwując tendencję ostatnich lat daje się zauważyć, iż w 2010 roku przy zwiększeniu liczby bezrobotnych zmalała liczba uprawnionych do zasiłku. Natomiast w 2011 roku przy

spadku liczby bezrobotnych w stosunku do roku wcześniejszego spadła również liczba osób z prawem do zasiłku. Powyższy stan obrazuje tabela poniżej.

rok	liczba bezrobotnych	z prawem do zasiłku
2009	1065	223
2010	1185	206
2011	1102	179

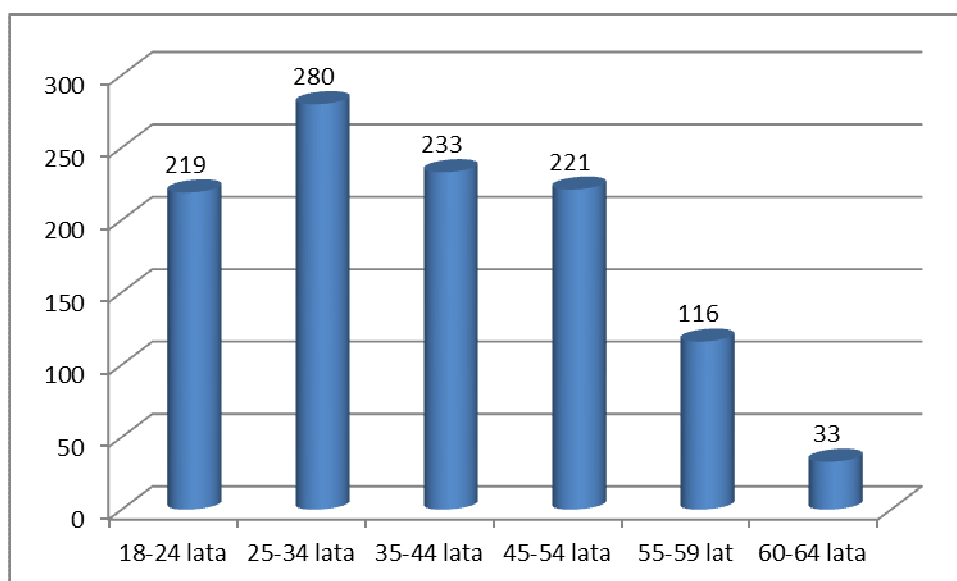
*dane: Urząd Pracy w Tłuszczu

Analizując strukturę bezrobotnych z miasta i gminy Tłuszcz pod względem wykształcenia należy stwierdzić, że w 2011 roku bezrobocie dotyczyło osób o wszystkich poziomach wykształcenia. Najczęstszą grupę stanowiły osoby bezrobotne z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym i poniżej – 705 osób gminy Tłuszcz, czyli 63,97%. Najmniej liczna grupę stanowiły osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym 63 osoby, czyli 5,72%.

*dane: Urząd Pracy w Tłuszczu

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2011r. zdecydowaną większość bo 1069 osoby (97%) stanowili bezrobotni w wieku 18-54 lata. Odnotowano wysoki udział osób, które „pozostają na bezrobociu” powyżej 1 roku, czyli długotrwale bezrobotnych. Grupa ta stanowiła na dzień 31 grudnia 2011r. 23,05% zarejestrowanych z miasta i gminy Tłuszcz. Wśród bezrobotnych dominowały osoby w wieku 25-34 lata.

*dane: Urząd Pracy w Tłuszczu

Aby poprawić choć w niewielkim stopniu sytuację osób bezrobotnych oraz sytuację na lokalnym rynku pracy PUP podejmował działania w postaci:

- doradztwa zawodowego,
- szkoleń i przekwalifikowani,
- staży,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego,
- robót publicznych,
- udzielania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Działania te były realizowane w ramach środków z Funduszu Pracy oraz programów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Od 2008 roku w Urzędzie Pracy realizowany jest program „Bądź aktywny – odniesiesz sukces”, w ramach którego oferuje staże, szkolenia, doposażenia stanowiska pracy i dofinansowanie.

W 2011 roku Urząd Pracy skierował do odbycia stażu ogółem 25 osób bezrobotnych z gminy Tłuszcz. Dużym zainteresowaniem wśród osób bezrobotnych cieszyły się szkolenia, z których skorzystało 53 osoby z Tłuszcza. W ramach prac interwencyjnych otrzymało zatrudnienie 8 osób z Tłuszcza.

W 69 spotkaniach grupowych z doradcą zawodowym wzięło udział ogółem 828 osób bezrobotnych. Tematem spotkań było między innymi wypracowanie indywidualnych planów działania, ustalenie kwalifikacji zawodowych, reorientacja i aktywizacja zawodowa.

Porady indywidualne zostały przeprowadzone z 226 osobami.

Podsumowując należy stwierdzić, że bezrobocie na terenie gminy Tłuszcz dotyczy ludzi młodych, o niskich kwalifikacjach zawodowych i pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy. Jest to poważny problem społeczny, aby pomóc tym osobom, Urząd Pracy chętnie będzie współpracował z Ośrodkiem Pomocy Społecznej przy naborze osób bezrobotnych do

poszczególnych realizowanych przez PUP programów. Urząd może również zaproponować swoją pomoc przy realizacji programów organizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Urząd jest przygotowany również do współpracy w zakresie organizowania prac społecznie użytecznych.

Na obszarze gminy Tłuszcz występuje duża liczba bezrobotnych, którzy nie posiadają stażu pracy lub ich staż pracy nie przekracza 5 lat.

Jednym z trudniejszych problemów społecznych jest bezrobocie i skutki jakie wywołuje w społeczeństwie. Konsekwencjami bezrobocia (zwłaszcza długotrwałego) dla większości bezrobotnych są: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu politycznym, społecznym i kulturalnym. Towarzyszy temu dyskomfort psychiczny polegający często na poczuciu bezsilności. Następstwem trudności finansowych jest nie tylko obniżanie standardu życia, lecz także pozbawienie bezrobotnego możliwości nabywania dóbr, które są symbolami statusu, co prowadzi do obniżenia samooceny. Bezrobocie zawsze ma negatywne skutki dla społeczeństwa. Są nimi: duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystane zdolności do pracy bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych i niebezpieczeństwo zwiększania się zjawisk niepożądanych (np. alkoholizm, rozwody, narkomania, przestępczość, samobójstwa).

Sposobów zwalczania bezrobocia jest niewiele. Jednak to czy człowiek znajdzie zatrudnienie w dużym stopniu zależy od niego. Ważnym elementem jest pozytywne nastawienie psychiczne do tego, aby znaleźć pracę. Każdy człowiek pozostający bez zatrudnienia powinien podnieść swoje kwalifikacje i umiejętności, a także podwyższać wykształcenie, przez szkoły i kursy. Jednak nie każdego stać na taki wydatek. Urzędy pracy pokrywają koszty kursów, tylko wtedy, gdy dana osoba ma zapewnioną przyszłą pracę. Zwalczanie bezrobocia musi być oparte na dwóch filarach: na wspieraniu tych którzy mogą tworzyć miejsca pracy oraz tych, którzy mogą je wypełniać.

W celu skutecznego zwalczania i zapobiegania bezrobociu konieczne jest podjęcie szeregu działań, które zaowocują:

- zwiększeniem liczby miejsc pracy,
- stworzenie warunków do zdobycia doświadczenia zawodowego dla absolwentów,
- aktywizację bezrobotnych.

Działania takie podejmowane powinny być przy współpracy Urzędu Miejskiego, Powiatowego Urzędu Pracy, Ośrodka Pomocy Społecznej.

3. Niepełnosprawność, długotrwała choroba i starość.

Wraz z rosnącym poziomem cywilizacji, zwiększeniu ulega liczba ludzi, którzy nie są w pełni sprawni i nie potrafią samodzielnie rozwiązywać swoich problemów życiowych i już ten argument jest wystarczającym do szerokiej i dogłębnej analizy problemu.

Niepełnosprawności, oprócz uszkodzenia ciała czy choroby, wciąż często towarzysza liczne bariery – ekonomiczno – architektoniczne i środowiskowe, brak tolerancji dla odmienności w swoich społecznościach, ograniczony dostęp do wszystkich społecznych zasobów oraz

dyskryminacja w wielu dziedzinach życia społecznego. Każda osoba postawiona w obliczu takiej sytuacji dokonuje zwykle izolacji samego siebie od złego świata, dokonującego surowej segregacji na ludziach zdrowych i niepełnosprawnych.

Z uwagi na ogromną złożoność problemu opracowane działania muszą być wieloobszarowe nakierowane na społeczeństwo, rodzinę osoby niepełnosprawnej oraz jednostkę. Wprowadzając w problem niepełnosprawności należy wyjaśnić pewne pojęcia z tym związane.

Osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony – osoba niepełnosprawna prawnie, lub osoba która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swego wieku (zabawa, nauka, praca), osoba niepełnosprawna biologicznie, stara.

Osoby niepełnosprawne, według przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych.

Choroba psychiczna – to stan nieprawidłowego funkcjonowania psychiki, powodujący poważne zaburzenia, które powinny być poddane leczeniu psychiatrycznemu ze względu na nasilenie, trwałość i poważne następstwa życiowe.

Upośledzenie umysłowe – nie osiągnięcie charakterystycznej dla wieku poziomu sprawności intelektualnej, tj. zdolności właściwego pojmowania, spostrzegania, rozumowania, zapamiętywania, mówienia, wypracowywania reakcji, uczenia się, radzenia sobie w sytuacjach nowych.

Wyrównywanie szans – proces, dzięki któremu różne systemy i instytucje w społeczeństwie i środowisku jak np. usługi, różne formy działań, informacja i dokumentacja są powszechnie dostępne dla wszystkich, a zwłaszcza dla osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja to proces społeczny, który zmierza do koordynowania działania instytucji państwowych samorządowych, instytucji społecznych i inicjatyw indywidualnych celem przywrócenia ludziom po urazach, chorobach lub z wadami wrodzonymi samodzielności społecznej, zdolności do twórczego życia, do pełnego uczestnictwa w życiu zbiorowym.

W 2010 i 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze Środowiskowego Domu Samopomocy w Tłuszczu wynosiła 13 osób, z czego 8 osób z miasta i 5 osób ze wsi.

Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Tłuszcz zamieszkuje tereny wiejskie, toteż tam jest większa ilość osób niepełnosprawnych. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze większości mieszkańców to przede wszystkim wysoki poziom bezrobocia, brak przemysłu, działalność handlowo – usługowa i drobno – rolnicza traktowana jako główne źródło utrzymania. Podstawowe potrzeby większości mieszkańców realizowane są na niskiej stopie życiowej. Pojawienie się w takiej sytuacji dodatkowo problemu niepełnosprawności potęguje już zwykle trudną sytuację życiową rodziny, spychając osobisty problem niepełnosprawnego członka rodziny na dalszy plan. Instytucjonalne formy wsparcia dla rodzin oraz samych

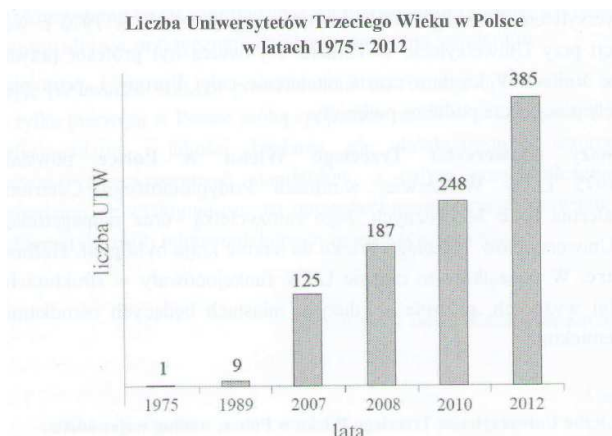
niepełnosprawnych realizuje na przestrzeni lat coraz więcej placówek, jednakże, nakierowane są na ograniczoną ilość osób, na tylko niektóre z koniecznych sfer pomocy czy wspierania.

Najczęściej pojawiającymi się problemami jest wciąż niski poziom świadomości całego społeczeństwa (w tym bardzo często samych niepełnosprawnych i ich rodzin) w zakresie możliwości osób niepełnosprawnych w drodze do niezależności i samodzielności.

Pomimo wielu podejmowanych dotychczas działań nakierowanych na osoby niepełnosprawne i ich środowisko, wciąż bardzo ważnym problemem jest funkcjonowanie niewłaściwych form zachowania wśród osób niepełnosprawnych – bierność, brak akceptacji samego siebie, swojej niepełnosprawności, brak samostanowienia i działania – a co za tym idzie – ich izolacja.

Ograniczenie tych osób potęgowane jest przez otoczenie – bariery mentalne oraz architektoniczne, brak spójnego określonego ustawowo systemu wsparcia osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin, ograniczony dostęp do edukacji, rehabilitacji (również wczesno niemowlęcej), skąpa oferta usług oferowanych przez PUP, brak miejsc pracy dla niepełnosprawnych, znikoma wiedza pracodawców na temat zatrudniania niepełnosprawnych, niewłaściwe ich postrzeganie jako osób nieprzydatnych zawodowo.

Odrębnym problemem nie tylko Polski, ale i całej Europy jest starzejące się społeczeństwo. W ciągu kilkunastu lat liczba osób, które mają więcej niż 65 lat zwiększy się znacząco. Szacuje się, że do 2060 r. na jedną osobę w wieku 65+ będzie przypadać zaledwie 1,4 osoby w wieku produkcyjnym (20-64 lata) a jeszcze 3 lata temu ten stosunek wynosił 1:5. Polska na tle pozostałych krajów Unii Europejskiej wygląda pod tym względem wyjątkowo niekorzystnie. Za kilkadziesiąt lat mamy szansę być najstarszym narodem na kontynencie.

W ostatnim czasie zaobserwować można działania państwa, zmierzające do stworzenia oferty, która jak najkorzystniej wpłynie na funkcjonowanie w naszym kraju osób po 55 roku życia. Wg prognozy demograficznej na lata 2003-2030 (GUS 2004) osoby po 65 r.ż. będą stanowiły prawie 25% mieszkańców Polski. Dane uzyskane z Urzędu Gminy wskazują wyraźnie, że liczba kobiet i mężczyzn po 50 r.ż. znacznie przekracza dane dotyczące naszego kraju. Na dzień

dzisiejszy mamy 29,08% społeczności w wieku 50+. Dlatego też należy podejmować prewencyjne działania aktywizujące tę grupę społeczeństwa. Działania te mają za zadanie zapobiegać osamotnieniu, izolacji oraz wykluczeniu społecznemu. Aktywność społeczna i zawodowa jest podstawowym czynnikiem, który ma wpływ na wiele sfer życia: zdrowie, akceptację upływającego czasu, ogólną satysfakcję z życia, poczucie bycia potrzebnym.

Remedium na powyższe ma być działalność Uniwersytetów Trzeciego Wieku. W gminie Tłuszcz od listopada 2010 roku funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Ośrodku Pomocy Społecznej. Patronat nad UTW objęła Wyższa Szkoła nauk Społecznych PEDAGOGIUM z Warszawy. Dzięki temu możemy czerpać z dorobku kulturalnego i intelektualnego uczelni, która służy wysoko wykwalifikowaną kadrą naukową.

Prowadzone przez autorytety z różnych dziedzin życia wykłady cieszą się olbrzymią popularnością wśród grupy studentów Tłuszczańskiego UTW.

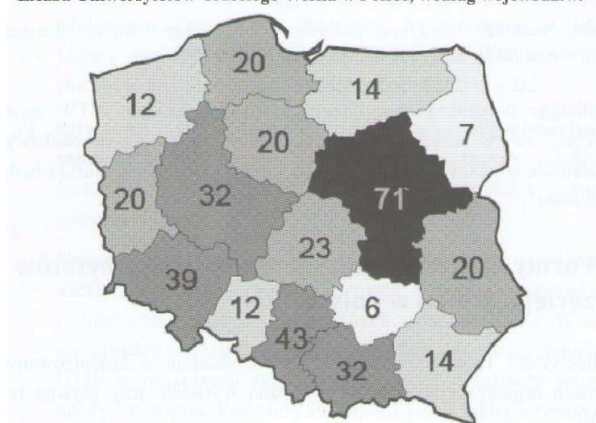
W pierwszym roku akademickim UTW liczył 122 studentów, w drugim roku - 78 aktywnych studentów. Szacujemy, że w obecnym roku akademickim liczba studentów nieznacznie wzrośnie w porównaniu z rokiem ubiegłym. Będzie to spowodowane zmianą terminu spotkań (na wnioski studentów) z wtorków na środy.

Oferta UTW w Tłuszczu wspomagana jest przez realizację projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Dzięki temu oraz środkom pochodzącym z Urzędu Gminy możemy zaproponować studentom szeroki wachlarz działań przy stosunkowo niewielkim czesnym (w ubiegłym roku – 80 zł/rok; obecnie – 80 zł/rok).

Działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Tłuszczu wpisuje się idealnie w metodę środowiskową pracy socjalnej jaką jest OSL – organizowanie społeczności lokalnej.

W literaturze przedmiotu znajdujemy następującą definicję, określającą wspomnianą metodę: „(OSL) Jest działalnością, mającą na celu wspomaganie rozwoju całego środowiska i tworzących je ludzi, m.in. poprzez wspieranie społecznej aktywności, upowszechnianie pożądanych wzorów zaspokajania potrzeb i stosunków społecznych, oddolne organizowanie inicjatyw samopomocowych itp.” (Barbara Szatur – Jaworska).

Liczba Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce, według województw.

Organizowanie społeczności lokalnej jest procesem długofalowym, który służyć ma wzmacnianiu mieszkańców oraz tworzeniu sieci współpracy lokalnych struktur, celem przygotowania ich do wspierania rozwoju danej społeczności, jej zdolności do rozwiązywania problemów, tworzenia środowiska zmiany oraz budowania potencjału zarówno całej społeczności, jak i grup wchodzących w jej skład. To rodzaj działalności mający olbrzymi potencjał i przynoszący olbrzymie korzyści nie tylko dla małych grup, ale również całej społeczności lokalnej. Uważana jest za **metodę o charakterze strategicznym**, ponieważ jest związana z oddziaływaniem na środowisko, w którym toczy się życie osób, rodzin oraz grup i ma na celu poprawę jego jakości. Rola, jaką środowisko lokalne odgrywa w życiu każdego człowieka wskazuje na to, że niemożliwa jest skuteczna i efektywna pomoc osobom lub rodzinom bez jego przetwarzania, celem stworzenia optymalnych warunków sprzyjających samorealizacji oraz rozwojowi osób, rodzin i grup

4. Alkoholizm i przemoc w rodzinie

Zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej. Polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Charakteryzują ją takie zjawiska jak:

- codzienne wypijanie alkoholu w celu zadowalającego funkcjonowania,
- ciągłe picie występujące naprzemiennie z okresem trzeźwości,
- zmiany tolerancji na alkohol,
- utrata kontroli nad piciem,
- zaburzenia pamięci i świadomości,
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji.

O uzależnieniu możemy mówić, gdy co najmniej trzy spośród wymienionych objawów występowały co najmniej przez jeden miesiąc w ciągu ostatniego roku. Przyczyny alkoholizmu nie są znane, na ogół przyjmuje się współdziałanie wielu czynników genetycznych, biologicznych i środowiskowych. Szacuje się, że w Polsce w rodzinach z problemem alkoholowym żyje około 3-4 mln osób, w tym około 1,5-2 mln dzieci wychowuje się w rodzinach z problemem alkoholowym, z czego 500 tys. Znajduje się w dramatycznej sytuacji zagrażającej ich zdrowiu i życiu.

Bardzo poważne skutki alkoholizmu to następstwa społeczne. Alkoholizm powoduje zazwyczaj rozbitcie rodziny, rozluźnienie więzów społecznych i zawodowych, zmniejszenie dyscypliny pracy, obniżenie jakości. Jest jednym z głównych czynników rozwoju przestępczości. Znaczna część wypadków komunikacyjnych związana jest z zażywaniem alkoholu.

Alkoholizm jest główną plagą społeczną w Polsce, jak również w gminie Tłuszcz. Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu na członka rodziny na rozwój

dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia. Z uzależnieniem od alkoholu nierozdzielnie wiąże się przemoc w rodzinie. Badania socjologiczne na temat przemocy domowej wykazują:

- co czwarty pacjent leczenia odwykowego przyznaje się do stosowania przemocy wobec dzieci w czasie trwania choroby alkoholowej (Instytut Psychologii Zdrowia 2000r.)
- w co piątej polskiej rodzinie dochodzi do konfliktów z nadużywania alkoholu (CBOS-2002r.)
- 14% respondentów CBOS-u przyznaje, iż co najmniej raz była ofiarą przemocy fizycznej ze strony współmałżonka z tego 7% kobiet i 5% mężczyzn doświadczyło tego wielokrotnie (co najmniej kilka razy).

Przemoc w rodzinie to ciągle temat tabu, dlatego jej ofiarom tak trudno jest otrzymać fachową pomoc. Również dlatego powszechne jest przekonanie, że dane statystyczne daleko odbiegają od rzeczywistej liczby i skali przemocy.

Policja zgodnie z zarządzeniem Komendanta Głównego Policji nr 28/98 i nr 21/2002 podejmuje interwencje w sprawach przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”, które dokumentują to, co się wydarzyło w rodzinie.

Procedura „niebieskie Karty” to:

- dokumentacja,
- krótko i długofalowy plan pomocy wszystkim członkom rodziny,
- współpraca z przedstawicielami innych instytucji i organizacji powołanych do udzielania pomocy ofiarom przemocy,
- interwencja wobec sprawcy,
- monitorowanie sytuacji rodziny.

Problemy dotyczące przemocy zgłaszane są również pracownikom socjalnym w Ośrodku Pomocy Społecznej. Zgodnie z art. 107 punkt 2 „w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie pracownik socjalny wypełnia formularz „Pomoc społeczna – Niebieska Karta” stanowiący załącznik do rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Ośrodek Pomocy Społecznej odnotował w 2004 r. – 4 zgłoszenia dotyczące przemocy, a w 2005 r. (do czerwca) – 3 zgłoszenia.

Zespół interdyscyplinarny

Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy przeciwdziałania przemocy w rodzinie nakłada na gminy obowiązek powoływania zespołów interdyscyplinarnych, które mają diagnozować problem przemocy oraz skutecznie go rozwiązywać. Jest to zadanie własne gminy, stanowiące część gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na który składa się, oprócz tworzenia zespołów interdyscyplinarnych również obowiązek:

1. opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
2. prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

3. zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Ośrodki Pomocy Społecznej w procedurze tworzenia zespołów interdyscyplinarnych zapewniają zaplecze techniczno-biurowe oraz są ważnym elementem podjętych przez zespół działań. Tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania określa Rada Gminy w drodze uchwały. Podjęcie uchwały jest pierwszym krokiem w procedurze tworzenia zespołu interdyscyplinarnego.

Szczegółowe warunki funkcjonowania Zespołu interdyscyplinarnego określa Regulamin działania Zespołu.

Na spotkaniu członkowie zespołu interdyscyplinarnego zobowiązali się pisemnie do poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskają przy realizacji zadań. Na spotkaniu został wybrany Przewodniczący zespołu, którym został Zenon Maćkowiak (Przedstawiciel Policji). Każdy z członków zespołu otrzymał opracowany zestaw materiałów i dokumentacji dotyczących zadań i procedury działania Zespołu Interdyscyplinarnego funkcjonującego na terenie gminy Tłuszcz. Wśród najistotniejszych kwestii poruszono temat możliwości integracji i koordynacji działań wszystkich podmiotów wchodzących w skład zespołu w celu przeciwdziałania przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działa głównie na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami), która reguluje jego założenia :

Celem zespołu jest :

1. Usprawnienie systemu przepływu informacji oraz reagowania na zidentyfikowane problemy społeczne, w tym w szczególności przejawy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemocy domowej, demoralizacji nieletnich, zaniedbywania obowiązków rodzicielskich.
2. Zintegrowanie działań środowisk odpowiedzialnych za pomoc dziecku i rodzinie.

Zadaniem zespołu jest :

1. Podejmowanie działań skierowanych do rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej, dotkniętych przemocą w rodzinie, niewydolnych wychowawczo aby zapobiec przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.
2. Uzgadnianie, koordynacja i podejmowanie działań dla prawidłowej realizacji zadań określonych w gminnej strategii integracji i polityki społecznej oraz gminnym systemie profilaktyki.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi umożliwia lepszą realizację zadań profilaktycznych jak i zaradczych na szczeblu gminnym. Ustawa wskazała zarówno zadania jakie mają być realizowane, formę prawną w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów

alkoholowych, jak i środki na realizację tych zadań oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie. Dokumentem, który oprócz ustawy stanowi prawną podstawę podejmowanych działań, jest gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wchodzących w skład strategii rozwiązywania problemów społecznych corocznie uchwalany przez Radę Gminy (art.4'ust.2). Dlatego też ogromnie ważny jest etap – planowanie działań, aby te zadania, które zamierzamy zrealizować w danym roku znalazły się w tym programie.

Dużą rolę w tym zakresie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, objętych gminnym programem. Istotą właściwej realizacji gminnego programu jest współpraca wielu podmiotów według zasady, iż każde zadanie powinno być realizowane przez ten podmiot, który w danym obszarze jest najbardziej kompetentny.

W realizacji programu nieodzowne jest wsparcie przedstawicieli służby zdrowia, policji, pomocy społecznej, edukacji a także organizacji pozarządowych takich jak klub abstynenta, czy też grupa AA, które dają bardzo duże wsparcie podejmowanym lokalnie działaniom z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych. Najważniejsze działania, które realizowane są w ramach gminnego programu to:

I. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Metody realizacji zadania:

- finansowanie punktu konsultacyjnego w Tłuszczu,
- finansowanie grup terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu,
- finansowanie treningów interpersonalnych dla osób uzależnionych od alkoholu,

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej.

Metody realizacji zadania:

- finansowanie grup terapeutycznych dla członków rodzin uzależnionych od alkoholu,
- prowadzenie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osoby uzależnionej,
- kierowanie do sądu wniosków w celu nałożenia obowiązku leczenia odwykowego osób uzależnionych,
- pomoc dzieciom i dorosłym z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym (dofinansowanie wyjazdów terapeutycznych, bądź zawierających w swoim programie elementy terapii przeciwdziałania patologiom społecznym).

III. Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. W szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Metody realizacji zadania:

- organizowanie prelekcji dla dzieci i młodzieży oraz rodziców na temat skutków nadużywania alkoholu i przyjmowania narkotyków,

- prowadzenie akcji informacyjnej na temat przeciwdziałania alkoholizmowi,
- prowadzenie konkursów dotyczących problemów alkoholizmu i narkomanii,
- teatralne i estradowe występy artystów zawodowych i amatorskich z zakresu profilaktyki uzależnień,
- podejmowanie działań kontrolnych i interwencyjnych przez służby policyjne wobec osób będących pod wpływem alkoholu celu zmniejszenia zagrożeń dla mieszkańców gminy i miasta.

IV. W zakresie wspomagania działalności instytucji stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Metody realizacji zadania:

- dofinansowanie Tłuszczańskiego Klubu Abstynenckiego „Przystań”,
- dofinansowanie innych instytucji, organizacji i osób fizycznych prowadzących działalność służącą rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii oraz działalność profilaktyczną.

Ad. I. Ad. II. Na terenie miasta i gminy Tłuszcz działa punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. Ze złożonego corocznego sprawozdania za 2001 rok wynika, że:

w 2011 roku po poradę zgłosiło się:

- osoby uzależnione – 99
- osoby współuzależnione – 51
- DDA – 46
- osoby z problemami rodzinnymi – 5
- osoby dotknięte przemocą domową – 30
- inne - 29

Ogółem odbyło 260 spotkań indywidualnych.

Ponadto w 2011 roku 54 osoby podjęły terapię wstępną, a 31 osób zapobiegło nawrotom picia.

Z danych wynika, że liczba osób potrzebujących pomocy wzrasta. Wzrasta również świadomość społeczna zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (co obrazuje liczba dzieci z problemem alkoholowym zgłaszających się po pomoc do punktu konsultacyjnego), że alkoholizm jest chorobą, która nieleczona prowadzi do śmierci i powoduje rozkład i degradację rodziny a tym samym uniemożliwia normalny rozwój młodego człowieka. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Tłuszczu wynika, że tylko część osób z problemem alkoholowym zgłasza się o pomoc finansową, pozostali korzystają m.in. z poradnictwa (praca socjalna).

Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych jest organem podejmującym czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczenia odwykowego. Ponieważ w większości przypadków są to osoby będące jednocześnie sprawcami przemocy wobec

najbliższych konieczne jest podjęcie odpowiednich działań w stosunku do sprawcy i jego rodziny.

Ad. III. W programie gminnej profilaktyki dotyczącej dzieci i młodzieży gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych wspiera i inicjuje programy i działania, które mają na celu ograniczenie popytu na środki psychoaktywne. We współpracy ze szkołami na terenie gminy oraz świetlicą opiekuńczo-wychowawczą w roku 2006 i w latach następnych przewidziany jest udział w **ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”**.

Poprzez udział jak największej liczby dzieci i młodzieży celem jest:

- promowanie zachowań prospołecznych i prozdrowotnych,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom używania alkoholu, narkotyków oraz stosowania przemocy,
- promocję sportu jako alternatywy wobec patologii.

Gminna komisja wspierać będzie nadal szkoły oraz świetlicę opiekuńczo-wychowawczą w dziedzinach edukacyjnych poprzez:

- dofinansowanie spektakli teatralnych,
- pomoc w zaopatrzeniu w materiały edukacyjne (książki, kasety, ulotki, plakaty, broszury itp.) do realizacji szkolnych programów profilaktycznych,
- inicjowanie do współpracy rodziców i opiekunów w oparciu o działania informacyjne na temat zagrożeń uzależnień i uzyskania pomocy dla uzależnionych,
- włączenie dzieci i młodzieży do współpracy ze sprzedawcami alkoholu,
- wzbogacenie zajęć w świetlicy opiekuńczo-wychowawczej o programy profilaktyczne prowadzone przez osoby posiadające kwalifikacje w zakresie psychologii,
- dożywianie dzieci uczestniczących w programach profilaktycznych organizowanych przez szkoły i organizacje pozarządowe,
- wspieranie działań służących rekreacji i zabawie młodzieży bez alkoholu,
- ograniczenie możliwości zakupu i spożycia alkoholu przez młodzież

Ad. IV. Tłuszczański Klub Abstynencki „Przystań” na terenie miasta i gminy Tłuszcz prowadzi działalność od 10 lat. Członkowie klubu to przede wszystkim trzeźwi alkoholicy i ich rodziny: żony, matki, dorosłe dzieci. **Działają na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez:**

- ✓ osobistą abstynencję od alkoholu dawanie przykładu innym i tworzenie w społeczeństwie wzorców zdrowego stylu życia,
- ✓ niesienie wszechstronnej pomocy ludziom uzależnionym w kształtowaniu własnego rozwoju i odzyskanie właściwej postawy w najbliższym otoczeniu, rodzinie, zakładzie pracy, środowisku,
- ✓ współdziałanie z organizacjami i instytucjami rządowymi w zakresie niesienia pomocy rodzinom, w których występuje przemoc pod wpływem alkoholu,
- ✓ organizację spotkań towarzyskich bezalkoholowych z okazji rocznic abstynenckich

swoich członków,

- ✓ organizację wyjazdów na coroczne ogólnopolskie spotkania trzeźwościowe do Częstochowy i Lichenia
- ✓ organizację spotkań przy ognisku bez alkoholu
- ✓ organizację bezalkoholowych bali sylwestrowych,
- ✓ kilkuletnią już współpracę z Ośrodkiem Apostolstwa Trzeźwości w Zakroczymiu (raz w miesiącu odbywają się spotkania z ojcami z Zakroczymia, które zostały Zainicjonowane przez Zgromadzenie Zakonne Sióstr od Aniołów),
- ✓ członkowie klubu stanowią znaczną liczebną część grupy AA, wspierają jej Członków swoją wiedzą i doświadczeniem w procesie leczenia, organizują wspólne spotkania towarzyskie bez alkoholu.
- ✓ Ścisła współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym

5. Narkomania

Narkomania to ogólnoswiatowy problem cywilizacyjny, który dotyka zarówno kraje biedne jak i bogate. Stanowi ogromne zagrożenie dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych takich jak HIV, żółtaczka, choroby weneryczne czy gruźlica.

Narkomania ściśle związana jest z wieloma problemami społecznymi takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, prostytutka, przestępczość czy bezdomność.

Główne cele w planie Działania Unii Europejskiej wobec narkotyków obejmują:

- znaczące zredukowanie rozpowszechniania narkotyków i zmniejszenie liczby nowych konsumentów zwłaszcza wśród młodzieży do 18 lat,
- znaczące zmniejszenie szkód zdrowotnych, w tym umieralności oraz zakażeń HIV, zapaleń wątroby typu B i C,
- znaczące zmniejszenie przestępczości związanej z narkotykami,
- znaczące ograniczenie procederu prania brudnych pieniędzy i nielegalnego obrotu,

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 1997 r. podstawą do działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii stanowi Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2002 – 2005 uchwalony przez Radę Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw zdrowia. Celem głównym programu jest ograniczenie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów.

Główne obszary realizacji programu to:

- profilaktyka,
- leczenie, rehabilitacja i ograniczenie szkód zdrowotnych,
- ograniczenie podaży,
- badania, monitoring, ewaluacja.

W naszej gminie problem narkomanii jest problemem marginalnym w sensie statystyk, jednakże bardzo ważnym w aspekcie rozumianej profilaktyki, ograniczania podaży jak również ciągłości badań i monitoringu problemu szczególnie wśród młodzieży.

6. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Niewielką grupę klientów pomocy społecznej stanowią osoby opuszczające zakład karny. Pomoc przyznana tym osobom kształtowała się następująco:

W 2009 roku – 8 osób

W 2010 roku – 12 osób

W 2011 roku – 11 osób

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego spowodowane są przede wszystkim: zerwaniem więzi społecznych oraz wykluczeniem społecznym przez społeczeństwo.

Pomoc materialna, a także praca socjalna czy poradnictwo prawne to najczęstsze formy pomocy udzielane tej grupie potrzebujących.

7. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Ważne jest nakreślenie rozmiaru problemu występowania rodzin dysfunkcyjnych w świetle Kodeksu Rodzinnego oraz stosowanych środków z Ustawy o Postępowaniu z Nieletnim, zamieszkujących na terenie gminy i miasta Tłuszcz oraz nakreślenie sposobu wsparcia procesu resocjalizacji nieletnich i profilaktyki środowiskowej. W Preambule do Ustawy czytamy: „W dążeniu do przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich i stwarzania warunków powrotu do normalnego życia nieletnim, którzy popadli w konflikt z prawem bądź z zasadami współżycia społecznego, oraz w dążeniu do umacniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej i poczucia odpowiedzialności rodzin za wychowanie nieletnich na świadomych swych obowiązków członków społeczeństwa stanowi się, co następuje”.

Dla jednorodności rozumienia niektórych terminów zawartych niżej: przez skrót upn. należy rozumieć Ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich z dn. 26.10.82r.; przez termin małoletni rozumieć należy osobę/y nieposiadającą 18 lat; przez termin nieletni należy rozumieć osobę w stosunku, do której zastosowano środki wychowawcze czy poprawcze w myśl upn. Przez postępowania związane z ograniczeniem władzy rodzicielskiej należy rozumieć rodziny, które wg. Kodeksu Rodzinnego niefunkcjonalnie wykonują władzę rodzicielską i to jest głównym powodem ograniczenia władzy rodzicielskiej rodzicom nad małoletnimi.

Środki wychowawcze i poprawcze z upn. są używane w stosunku do nieletnich, którzy dopuścili się czynów zabronionych lub podlegli demoralizacji.

Ograniczenia władzy rodzicielskiej z założenia mają charakter przejściowy i praca z rodziną niefunkcjonalną zawsze ma na celu usunięcie przesłanki, którą kierował się sędzia podejmując decyzję o ograniczeniu władzy. Stosowane środki wychowawcze z upn. mają na celu zmianę zachowania nieletniego, by mógł on w sposób konstruktywny funkcjonować w społeczeństwie.

Praca kuratorska ściśle związana jest z pracą z rodziną dysfunkcyjną. Wydaje się to jasne, jeśli co najmniej jest to związane z ograniczeniem władzy rodzicielskiej natomiast

należy zdać sobie sprawę z tego, że nieletni wywodzą się z rodzin gdzie także nie są w pełni zaspakajane potrzeby małoletnich związane z funkcjonowaniem rodziny, i z tymi rodzinami należy także intensywnie pracować chcąc uzyskać zamierzone rezultaty. Zdarza się bardzo często, że w rodzinach gdzie jest już ograniczona władza rodzicielska, małoletni w okresie adolescencji dopuszczają się czynów zabronionych i ulegają demoralizacji.

W dużym uogólnieniu rodziny te borykają się głównie z problemem bezrobocia, nadużywania alkoholu, stosowania przemocy psychicznej i fizycznej. Problemy te powodują olbrzymie deficyty w relacjach pomiędzy członkami rodziny i poprawa ich ma niewielkie szanse powodzenia dopóki pierwotne przyczyny dysfunkcji nie ulegną usunięciu.

Instytucja asystenta rodziny

Rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych od stycznia 2012 roku mogą skorzystać ze wsparcia w postaci asystenta rodziny. Możliwość taka wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na gminy obowiązek udzielania pomocy rodzinom dysfunkcyjnym.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu zatrudnia asystenta rodziny od maja 2012 roku w ramach projektu systemowego „Wyzwólmy w sobie energię!”, dzięki któremu powstał również Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie. PPDiR zapewnia specjalistyczną pomoc psychologiczną, dyżury pełni również doradca zawodowy, specjalista neurorozwoju oraz prawnik. W kolejnych latach przewidziane jest poradnictwo logopedyczne i grupy wsparcia AA.

Pomoc realizowana poprzez działania asystenta rodzinnego ma za zadanie wesprzeć rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci, ułatwić rodzicom wypełnianie ról społecznych aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczą zastępczą, rolą asystenta są działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku Pomocy Społecznej po przeprowadzeniu diagnozy opartej na wiedzy i doświadczeniach w pracy z rodziną wytypowali 6 rodzin wymagających wsparcia z którymi od maja 2012 pracuje asystent rodziny, do końca XII 2012 rodzin tych będzie 10. Wskazane rodziny przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, informacje te zostały potwierdzone zapisami w rodzinnych wywiadach środowiskowych, które potwierdziły występowanie takich trudności.

Zadaniami asystenta rodziny są w szczególności:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielanie informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzanie planu pracy z rodziną, we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 25 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną,
- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym spokrewnionym oraz pełnoletnim wychowankom opuszczającym te rodziny.

W okresie zatrudnienia asystenta rodziny wśród rodzin objętych wsparciem widoczna jest zwiększona motywacja do podejmowania decyzji czy działań zaczynając od tych najprostszych np. posprzątanie mieszkania, zarządzanie budżetem domowym. Wypracowanie skutecznej motywacji w przyszłości może wiązać się z radzeniem sobie z coraz trudniejszymi zadaniami i wspieranie rodziny z pozycji asystenta nie będzie już potrzebne. Ważną kwestią jest także to, że rodziny dość szybko obdarzyły zaufaniem i szacunkiem asystenta, dzięki czemu współpraca pomiędzy stronami jest aktywna i zmierza do wypracowania indywidualnego planu pracy z rodziną. Wdrażanie wspomnianego planu i realizowanie jego poszczególnych etapów może stać się skutecznym sposobem walki z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, przy aktywnym udziale zainteresowanych osób.

Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie

Od maja 2012 roku działa na terenie Tłuszcza Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie. Punkt powstał w ramach projektu systemowego „Wyzwólmy w sobie energię!”, realizowanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Punkt jest placówką, w której główne wsparcie skierowane jest do rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, występującymi z różnych powodów. Dlatego pomoc kierujemy do całych rodzin – zarówno dzieci jak i dorosłych. Proponujemy pomoc psychologa, doradcy zawodowego, prawnika czy specjalisty neurorozwoju. Tam, gdzie potrzebny jest szczególny rodzaj wsparcia oferujemy współpracę z asystentem rodziny, który pracuje w naturalnym środowisku danej rodziny.

W ramach działalności PPDiR uczestnicy mogą skorzystać z kursu komputerowego. Istnieje także możliwość podniesienia wykształcenia na poziomie gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym i policealnym.

Na wsparcie w Punkcie Pomocy Dziecku i Rodzinie mogą liczyć osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo, pracujące oraz niepełnosprawne. Do końca września 2012 roku podpisano 54 kontrakty socjalne, upoważniające do korzystania z placówki, tym samym objęto opieką 54 osoby dorosłe i ok. 70 dzieci. Punkt czynny jest codziennie w godzinach 11.00-19.00.

8. Bezdomność

Bezdomność- to względnie trwała sytuacja człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania.

W języku prawnym bezdomną jest osoba nie zamieszkująca w lokalu mieszkalnym i nie zameldowana na pobyt stały, a także zameldowany na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Wyróżnia się **bezdomność z wyboru**, która jest następstwem opcji powziętej zgodnie z indywidualnymi preferencjami albo **bezdomność z konieczności**, która dotyka człowieka wbrew jego woli potrzebom i aspiracjom.

Ponadto wyróżnia się **bezdomność sensu stricto**, czyli **rzeczywistą lub jawną**. Oznacza ona brak własnego mieszkania i jednocześnie jakiegokolwiek innego lokalu, przystosowanego do zamieszkania.

Inny rodzaj bezdomności to **sensu largo**, czyli **utajona bieda społeczna**. Opiera się ona na ocenie posiadanego lokum jako nie spełniającego kryteriów mieszkania ze względu na odstępstwo do minimalnych standardów mieszkaniowych albo ze względu na kulturowe aspiracje.

Z danych zawartych w sprawozdaniach Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że zjawisko bezdomności w Gminie Tłuszcz kształtuje się w sposób następujący:

w 2009 roku – 3 rodziny (3 osoby)

w 2010 roku – 5 rodzin (8 osób)

w 2011 roku – 4 rodziny (4 osoby)

Można pokusić się o stwierdzenie, że w Gminie Tłuszcz zjawisko bezdomności praktycznie nie występuje.

9. Przestępczość, w tym przestępczość wśród nieletnich, agresja w szkołach

Zjawisko przestępczości nasila się w Polsce z roku na rok. Szczególnego znaczenia nabiera, jeśli występuje wśród nieletnich. Co jakiś czas wstrząśnięci jesteśmy zachowaniem młodych ludzi, przepełnionych agresją, bestialstwem oraz sadyzmem.

W 2010 roku w Polsce ogólna liczba nieletnich, którzy popełnili czyny zabronione, tylko nieznacznie była wyższa niż w 2009 r., kiedy to wyniosła 50 872. W 2010 roku liczba podejrzanych nieletnich zwiększyła się przez cały rok o 291 osób i w konsekwencji wyniosła 51 163 czyli o 0,6 % więcej. Mimo nie zwiększonej znacząco liczby podejrzanych nieletnich, ujawniono zdecydowanie więcej czynów karalnych przez nich popełnionych. Policijni specjaliści z zakresu zwalczania przestępczości nieletnich, ale także policjanci pionów

kryminalnych wykazali, że nieletni dopuścili się znacznie większej liczby przestępstw. Takich zdarzeń Policja przypisała podejrzanym nieletnim 100 425 czyli aż o 15 405 więcej niż rok wcześniej. Oznacza to wzrost na poziomie 18,1 %. To największa liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich przez ostatnich 20 lat.

Do części przestępstw tych doszło w szkołach. Szkoły podstawowe i gimnazja były miejscem 26 197 przestępstw. Dla porównania w latach wcześniejszych dane te były następujące:

- 2004 - 17.275
- 2005 - 17.724
- 2006 - 19.067
- 2007 - 17.471
- 2008 - 19.443
- 2009 - 21.040

Dane te dotyczą wszystkich przestępstw popełnionych w szkole, zarówno przez nieletnich jak też dorosłych sprawców. Nie obejmują natomiast kradzieży, w których wartość strat nie przekroczyła 250 zł (są to wykroczenia, a nie przestępstwa). W poszczególnych kategoriach przestępstw wygląda to następująco:

	2009	2010	dynamika
Uszczerbek na zdrowiu	2 208	2 953	wzrost o 33,7 %
Udział w bójce lub pobiciu	1 021	1 307	wzrost o 28 %
Zgwałcenie	26	20	spadek o 23,1 %
Kradzież cudzej rzeczy	2 639	2 778	wzrost o 5,3 %
włamania	650	815	wzrost o 25,4 %
Przestępstwa rozbójnicze	3 918	6.221	wzrost o 58,8 %
Przestępstwa narkotykowe	433	520	wzrost o 20,1 %
Przestępstwa przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu	2 223	2 810	wzrost o 26,4 %
- w tym naruszenie nietykalności cielesnej	212	276	wzrost o 30,2 %
Łącznie (także inne przestępstwa, nie wymienione wyżej)	21 040	26 197	wzrost o 24,5 %

*dane statystyczne Policji

Przestępczość jest niewątpliwie jednym z bardzo ważnych problemów społecznych. Jest ona generowana przez inne negatywne zjawiska, takie jak bezrobocie, alkoholizm, narkomania.

Jest przemoc w rodzinie i wszystkie patologie związane z nieletnimi. Na terenie gminy Tłuszcz zwalczaniem przestępczości zajmuje się Komisariat Policji w Tłuszczu.

Z doświadczeń poziomu lokalnego wynika, że najczęściej do kierowników komórek organizacyjnych jednostek administracji publicznej zwracają się o pomoc osoby, którym, poza bezrobociem, towarzyszy alkoholizm. Ten wywołuje prawie zawsze przemoc w rodzinie, która wyczerpując znamiona przestępstwa skutkuje wszczęciem postępowania karnego, skierowaniem sprawy do prokuratury a ta dalej, jeśli uzna to za zasadne, do sądu. Postępowania karne toczą się długo. Wstępna faza postępowania przygotowawczego trwa do trzech miesięcy, dalej może kilka miesięcy ofiara oczekiwać wyroku. Bardzo często w tym czasie ofiara łudzi się, że problem alkoholu i przemocy w rodzinie rozstrzygnie niezawisły sąd. Tymczasem trudna sytuacja w rodzinie ulega dalszej eskalacji. Rodzina potrzebuje pomocy, ponieważ sama sobie nie poradzi. Nadto wymagana jest koordynacja informacji i czynności podejmowanych przez instytucje usytuowane w mieście. Istotna rola jest w przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, który miałby na celu ustalenie potrzeby niesienia innej pomocy, niż tylko ta pomoc prawna, informacyjna i edukacyjna.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że w obserwacji naszego społeczeństwa, które nie jest odosobnione w prawidłowościach od innych środowisk, wynikają bardzo często mało istotne konflikty lokalne, które wywołane na początku drobną sprawą przedzierają się w sprawy dużej wielkości. Miejscowa policja odnotowuje duże ilości zgłoszeń wynikających z prawa cywilnego, a w szczególności prawa majątkowego. Sprawy te nie wiążą bezpośrednio działań organów ścigania. Jednak wywołują one konieczność interwencji z uwagi na nadal nieobowiązujące wobec osób zgłaszających potrzebę użycia sił państwa.

Sprawy majątkowe toczą się długo i są kosztowne z punktu widzenia osób zainteresowanych. Najczęściej kalkulacja kosztów już na wstępie wywołuje konflikt i dalsze kontrowersje w ocenie sytuacji. I tak, np. problem „o miedzę” przeradza się w poważny konflikt rodzinny. Mając na uwadze ten ostatni aspekt, należy w gminie Tłuszcz udzielić pomocy w przeprowadzeniu regulacji prawnej gruntów i nieruchomości prywatnych. Przy tym należy rozwiązać problem sytuacji mieszkań zastępczych i pomocy osobom bezdomnym.

Przemoc i agresja - poczucie bezpieczeństwa

Agresja i przemoc wśród dzieci to zjawiska, które mają miejsca od dawna. Niepokoi jednak fakt, że występują one coraz częściej. W obecnej sytuacji szkoły powinny aktywnie przeciwdziałać temu zjawisku, tworząc własny system przeciwdziałania agresji i przemocy. Agresją jest każde zamierzone działanie, które ma na celu wyrządzenie komuś lub czemuś szkody, straty, bólu. Przemoc jest wówczas, gdy uczeń atakujący jest silniejszy fizycznie lub psychicznie, używa przeważającej siły. Szczególnie bolesna dla uczniów jest przemoc czyniona z wyjątkowym okrucieństwem, tak zwane znęcanie.

W każdej szkole mamy do czynienia zarówno z agresją, jak i przemocą. Zdecydowanie więcej obserwujemy zachowań agresywnych. Uczniowie rozwiązują konflikty poprzez przewiski, kłótnie, bójki. Każda szkoła powinna pokazać uczniom inne, konstruktywne sposoby radzenia

sobie w trudnych sytuacjach. Częstość występowania i rodzaj zachowań agresywnych zależy od: doświadczeń podmiotu w domu i szkole, osobowości, zadatków wrodzonych, stopnia zaspokajania potrzeb, aktywności własnej.

Przemoc narusza podstawowe prawo każdego dziecka do życia w poczuciu bezpieczeństwa na terenie szkoły.

Przemoc i agresja przybierają różne formy. Można podzielić je na niżej wymienione grupy:

- **fizyczna** - bicie, kopanie, popychanie, plucie, wymuszanie, niszczenie własności;
- **słowna** - przezywanie, wyśmiewanie, obrażanie, plotkowanie, grożenie, szantażowanie;
- **bez użycia słów i kontaktu fizycznego** - wrogie gesty, miny, izolowanie, odrzucanie, szantaż emocjonalny;
- **zaniedbywanie** – niezaspokajanie potrzeb życiowych i emocjonalnych dziecka, brak ciepła, czułości, uwagi;
- **seksualna** – wykorzystywanie dziecka do zaspokajania potrzeb seksualnych, gwałt, kazirodztwo, zmuszanie do oglądania nagości lub pornografii.

Działania wychowawcze powinny obejmować wszystkie formy przemocy. Przezywanie czy izolacja mogą być tak samo krzywdzące i bolesne dla ucznia, jak pobicie. Wszystko zależy od wrażliwości danego dziecka oraz sposobu, w jaki zachowują się sprawcy.

Do czynników przyczyniających się do wzrostu agresji i przemocy wśród uczniów można zaliczyć:

1. Tolerancja dla przemocy wśród uczniów. Nauczyciele i rodzice tolerują, „niegroźne” formy przemocy.
2. Samotność wychowawców. Skuteczne poradzenie sobie z trudnymi przypadkami wymaga pracy konkretnego zespołu.
3. Niespójne metody.
4. Sporadyczne interwencje. Brak konsekwencji w działaniach nauczycieli.
5. Przemoc nauczycieli.
6. Stosowanie nieskutecznych, stereotypowych kar.
7. Brak działań profilaktyczno - edukacyjnych wśród uczniów i rodziców.
8. Brak długofalowych działań wobec dzieci - sprawców, uczących ich zastępowania agresji konstruktywnymi zachowaniami.
9. Lęk i bezradność nauczycieli wobec przemocy wśród dzieci.

System przeciwdziałania agresji i przemocy powinien składać się z czterech elementów:

- jasnych norm zachowania w szkole;
- rzetelnej diagnozy stopnia i zakresu agresji i przemocy;

- systematycznej edukacji dzieci i rodziców oraz sprawnej interwencji podczas przemocy

Normy dotyczące agresji i przemocy oraz inne zasady życia w szkole powinny być sformułowane w sposób jasny i przystępny dla uczniów. Napisane krótko, prostym językiem. Przedstawione w ciekawej dla uczniów formie.

Każda szkoła musi dobrze zanalizować swoją sytuację - na ile problem jej dotyczy i w jakim zakresie. Diagnoza powinna posłużyć stworzeniu na jej podstawie programu zaradczego. Diagnozowanie sytuacji można rozpocząć od spisania obserwacji nauczycieli i rodziców na temat najczęstszych zachowań agresywnych uczniów.

Świadomość dotycząca zasięgu i stopnia przemocy rówieśniczej w szkole, musi opierać się na faktach. Rzetelnej diagnozie problemu służą badania ankietowe przeprowadzane wśród uczniów. W szkole powinna być prowadzona systematyczna edukacja w zakresie problemu agresji i przemocy rówieśniczej. Działania profilaktyczne powinny objąć zarówno uczniów, jak i rodziców. Większość rodziców będzie zadowolona z faktu, że szkoła chce przeciwdziałać przemocy. Aby można było liczyć na ich współpracę, muszą wiedzieć więcej o zjawisku. Od początku swej obecności w szkole uczniowie muszą otrzymywać od nauczycieli jasny komunikat: „Nie ma miejsca na przemoc i agresję”. Jeśli mimo to nie ma poprawy - muszą zostać uruchomione konkretne działania. Konsekwencja nauczycieli jest podstawą sukcesu. Innym ważnym czynnikiem jest wspólny front nauczycieli w reagowaniu na zachowania uczniów.

Dane statystyczne

Diagnozą objęto uczniów szkół podstawowych (klasy IV – VI), gimnazjów (klasy I – III), liceum i szkoły zawodowej. Na podstawie posiadanych danych o liczebności uczniów z poszczególnych szkół wyłoniono próbkę na której przeprowadzono badanie. Osoby do badania wytypowano losowo. Łącznie badaniem objęto 600 uczniów. Ankiet zwróconych: 567. Ankiet wypełnionych: 566. Poniżej wyniki przeprowadzonej ankiety.

Tab.1 Odsetek uczniów doświadczających przemocy słownej oraz bez użycia słów i kontaktu fizycznego w szkołach ogółem

Uczniowie	18 %
-----------	------

Tab. 2 Przemoc słowna oraz bez użycia słów i kontaktu fizycznego z podziałem: wobec chłopców, wobec dziewcząt

Chłopcy	8,41 %
---------	--------

Dziewczęta	9,59 %
------------	--------

Tab. 3 Przemoc fizyczna w szkole ogółem

Chłopcy	13,89 %
---------	---------

Tab. 4 Przemoc fizyczna z podziałem: wobec chłopców, wobec dziewcząt

Chłopcy	7,77 %
Dziewczęta	6,12 %

Tab. 5 przypadki obrażania, wyśmiewania, przezwania na terenie szkoły

	Przypadki obrażania, wyśmiewania, przezwania na terenie szkoły		
	Nigdy	Rzadko	Często
Dziewczęta	23,66 %	37,00 %	4,00 %
Chłopcy	13,67 %	30,33 %	8,33 %
Ogółem	37,33 %	67,33 %	12,33%

Tab.6 Poczucie bezpieczeństwa respondentów w środowisku szkolnym

	Poczucie bezpieczeństwa na terenie szkoły			
	Czuję się bezpiecznie	Względne poczucie bezpieczeństwa	Częściowy brak poczucia bezpieczeństwa	Całkowity brak poczucia bezpieczeństwa
Dziewczęta	23,66 %	71,61 %	4,73 %	0 %
Chłopcy	28,87 %	64,08 %	7,05 %	0 %
Ogółem	37,33 %	50,34 %	12,33%	0 %

Tab. 7 Poczucie bezpieczeństwa respondentów w środowisku domowym

	Poczucie bezpieczeństwa w środowisku domowym			
	Czuję się bezpiecznie	Względne poczucie bezpieczeństwa	Częściowy brak poczucia bezpieczeństwa	Całkowity brak poczucia bezpieczeństwa

Dziewczęta	92,25 %	7,74 %	0 %	0 %
Chłopcy	95,77 %	4,22 %	0 %	0 %
Ogółem	94,01 %	5,99 %	0 %	0 %

Tab.8 Wiedza na temat ścieżki postępowania w indywidualnych sytuacjach problemowych

Uczniowie ogółem	Wiem	Nie wiem
	92,00%	8,00%

Tab. 9 Możliwość uzyskania pomocy od najbliższych

Uczniowie ogółem	Wsparcie u najbliższych	Brak wsparcia u najbliższych
	98,00%	2,00%

Tab. 10 Agresja wobec innych osób

Uczniowie ogółem	Reaguję agresywnie	Nie reaguję agresywnie
	46,34 %	53,66 %

Tab. 11 Zachowania agresywne wobec respondentów

Uczniowie ogółem	Występują	Nie występują
	29,34 %	70,66 %

To następny istotny problem, który obserwują nauczyciele i pracownicy szkoły oraz sami uczniowie i rodzice. 13,89% uczniów doświadcza przemocy fizycznej w szkole. 50,34% badanych ma względne poczucie bezpieczeństwa na terenie szkoły, a 37,33% czuje się bezpiecznie. Niepokojącym jest fakt, że blisko połowa, bo aż 46,34% uczniów reaguje agresywnie na określone sytuacje mające miejsce na terenie szkoły.

Źródło agresji to przede wszystkim starsi koledzy, ale zdarzają się sytuacje, że są to również rówieśnicy. Większość agresywnych zachowań, jeśli nie jest zauważona przez nauczycieli lub rodziców nie jest zgłaszana. Być może sami uczniowie próbują wyjaśnić daną sprawę, lub że

jest to w większości agresja słowna (np. przezwiska czy popychania). Tego typu agresji doświadcza 12,33% badanych uczniów.

Szkoła, znając w/w problemy wcześniej, działania swoje opiera na:

1. realizacji wybranych zagadnień na godzinach wychowawczych,
2. pedagogicznej rodziców,
3. działaniach pedagoga szkolnego,
4. współpracy z instytucjami wspierającymi (policja, opieka społeczna, AA),
5. organizowaniu zajęć pozalekcyjnych (również w ferie zimowe i letnie),
6. realizowaniu programu profilaktycznego,
7. organizowaniu wyjazdów uczniów na „Zielone Szkoły”,
8. organizowaniu pomocy socjalnej na stypendia (102), obiady refundowane w opiece społecznej (60), pomoc w zakupie podręczników szkolnych czy dofinansowania do wypoczynku (np. do Zielonej Szkoły).

Agresji w szkole sprzyja niewątpliwie kryzys wartości i autorytetów, osłabianie więzi rodzinnych, frustracja spowodowana ubóstwem. Dodatkowo agresywne wzorce upowszechniają środki masowego przekazu. Nasilenie zjawisk związanych z agresją i przemocą skłania do podejmowania działań, które pomogą nauczycielom rozwiązywać tego rodzaju problemy.

Ważne jest zintegrowanie działań profilaktycznych szkoły z działaniami prowadzonymi w tym zakresie w środowisku lokalnym. Według założeń współczesnej profilaktyki instytucje te powinny ze sobą współpracować w ramach koalicji, szkoła zaś powinna być jednym z jej ogniw. Zintegrowanie działania podejmowane przez gminne i miejskie komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodki pomocy społecznej, sądy rodzinne, powiatowe centra pomocy rodzinie, poradnie pedagogiczno – psychologiczne, gminne ośrodki kultury, placówki służby zdrowia i szkoły, stanowią podstawowy warunek skuteczności oddziaływań profilaktycznych. Działania profilaktyczne w szkole powinny być planowane, mieć charakter długofalowy oraz dawać możliwość włączenia nowych treści, stosowane do zaistniałych potrzeb.

W związku z powyższym istnieje konieczność właściwego przygotowania kadry pedagogicznej szkoły do podejmowania takich działań. Istotne jest, aby nauczyciele posiadali nie tylko wiedzę z zakresu prawidłowości rozwojowych dzieci i młodzieży oraz profilaktyki zachowań ryzykownych, ale mieli również świadomość własnych postaw i ograniczeń wobec podejmowanych problemów, posiadali umiejętności i kompetencje interpersonalne oraz doświadczenie w stosowaniu aktywnych form i metod pracy z grupą. Umiejętności te są niezbędne w pracy z dziećmi, jak również w angażowaniu do współpracy rodziców.

Ważne jest, aby zorganizować warsztaty dla nauczycieli w zakresie:

- umiejętności wychowawczych,
- przeciwdziałania agresji i przemocy.

Na terenie szkoły podstawowej w Tłuszczu realizowana jest głównie profilaktyka pierwszorzędowa skierowana do grup niskiego ryzyka, mająca na celu promocję zdrowego

stylu życia. Jednakże coraz częściej pojawiają się sytuacje wymagające podjęcia wobec ucznia z obszaru profilaktyki drugo- i trzeciorzędowej. Profilaktyka ta jest adresowana do grup podwyższonego ryzyka. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie dziecku wycofania się z zachowań ryzykownych (potrzebne jest poradnictwo rodzinne na terenie szkoły, organizowanie zajęć socjoterapeutycznych, gdzie realizatorami będą (prócz pedagogów) specjaliści: psychologowie, socjoterapeuci).

Szkoła proponuje, aby w szkole funkcjonowała świetlica, w której kontynuowany będzie program profilaktyczno – terapeutyczny prowadzony metodą neurorozwoju.

IV. Podstawowe cele strategiczne i kierunki działań

Propozycje

Cel główny: REDUKOWANIE ZJAWISKA UBÓSTWA

Cel ten możliwy jest do osiągnięcia poprzez podjęcie działań ratunkowych, łagodzących i zapobiegających skutkom ubóstwa w gminie. Działania ratunkowe to udzielanie doraźnej pomocy poprzez pomoc instytucji publicznych oraz uzupełnienie pomocy przez organizacje pozarządowe. Świadczenia udzielane w różnej formie: pieniężnej i niepieniężnej.

Świadczenia pieniężne udzielnie w ramach pomocy społecznej to różnego rodzaju zasiłki, np. stały, okresowy czy celowy jak również inne wypłacane przez OPS świadczenia rodzinne, przez gminę dodatki mieszkaniowe czy stypendia.

Świadczenia niepieniężne to przede wszystkim: pomoc rzeczowa, posiłek dla dzieci w świetlicy szkolnej, niezbędne ubranie oraz usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.

Łagodzenie skutków ubóstwa to tworzenie zamkniętego rynku pracy poprzez:

1. organizowanie robót publicznych
2. organizowanie prac społecznie użytecznych.

Roboty publiczne to prace zorganizowane dla bezrobotnych głównie przez organy samorządu terytorialnego, które otrzymują refundację części kosztów ich zatrudnienia. Z doświadczenia pomocy społecznej wynika, że nie wystarczy biednym ludziom pomagać wyłącznie przez świadczenia pieniężne. Skutecznym sposobem reintegracji społecznej mogą okazać się prace społecznie użyteczne.

Zapobieganie ubóstwu:

1. Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.

Stworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gminie poprzez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w tym w szczególności:

- formalnie i organizacyjnie przygotowanie przez gminę terenów dla pozarolniczej działalności gospodarczej, uzbrojonych w infrastrukturę jako oferty dla inwestorów, w tym inwestorów pozamiejscowych;
 - opracowanie i wdrażanie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy;
 - kierowanie przez lokalne władze gminy, banki i instytucje rządowe klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości (dla inwestorów miejscowych i pozamiejscowych);
 - ułatwienia w załatwianiu formalności, świadczenie usług doradczych, prawnych, pomoc w dostępie do tanich kredytów i dotacji jako źródła finansowania inwestycji;
2. Zbudowanie systemu oparcia społecznego dla osób i rodzin ubogich w gminie. Tworzenie oparcia socjalnego, prawnego i psychologicznego (grupy samopomocowe)
 3. Nauczanie umiejętnego wykorzystania własnych zasobów (praca socjalna, doradztwo zawodowe);
 4. Zbudowanie prawidłowej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa.

Cel główny: PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Cele szczegółowe:

1. wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
2. Przeciwdziałanie oraz eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia również uzależnieniu bezrobotnych świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.

Kierunki działania:

1. budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia poprzez:
 - a) wzajemne informowanie o działaniach i prowadzenie bieżącej analizy bezrobocia,
 - b) wspólne przygotowanie i realizacja projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, np. (organizowanie szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, itp.)
2. Tworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gminie poprzez wspieranie przedsiębiorczości- działanie to szerzej opisane jest w problemie ubóstwa.
3. Zatrudnienie bezrobotnych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, staże, przygotowanie zawodowe, itp.)
4. Działanie w kierunku dostosowania profili kształcenia w szkołach i uczelniach do faktycznego zapotrzebowania zawodowego.
5. Działalność informacyjna dla bezrobotnych o aktualnych projektach w kierunkach przeciwdziałania bezrobociu.

6. prowadzenie przez pracowników socjalnych szeroko rozumianej pracy socjalnej.

Pracownicy socjalni koordynują działania na rzecz bezrobotnych. Problem bezrobocia rozwiązują systemowo czyli z uwzględnieniem całej rodziny.

Pozostające w dyspozycji OPS-u środki finansowe na pomoc materialną stanowiąc będą ważny instrument, służący kształtowaniu pożądaných postaw i zachowań bezrobotnych podopiecznych. W pierwszej kolejności środki te będą wydatkowane na ochronę dzieci przed skutki bezrobocia rodziców tj. dożywianie, zasiłek na podręczniki szkolne, możliwość uczestniczenia w zajęciach TPD oraz zajęciach pozaszkolnych organizowanych przez organizacje pozarządowe.

Działania z zakresu pracy socjalnej to mobilizowanie podopiecznych do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielnienia się. W ramach tych działań podstawą pomocy staje się kontrakt socjalny zawierany pomiędzy bezrobotnym a pracownikiem socjalnym, określający zasady współpracy oraz cele do których należy zmierzać i uzależniający przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwaniu pracy.

W wyniku negocjacji kontraktu socjalnego może być proponowana praca (roboty publiczne lub prace interwencyjne z puli PUP) dla najbardziej aktywnych podopiecznych.

Celem prowadzenia intensywnej pracy socjalnej jest kształtowanie u bezrobotnego odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości.

Szczególnie ważne jest nauczanie prowadzenia gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowania najbliższej przyszłości własnej rodziny. Bezrobocie wywołuje także wiele napięć w sferze życia psychicznego jednostki. Celowym działaniem będzie dążenie do utworzenia grup samopomocowych.

Cel główny: WYRÓWNYWANIE SZANS OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POPRZEC INTEGRACJĘ W ŚRODOWISKU LOKALNYM ORAZ LIKWIDOWANIE WSZELKICH BARIER PSYCHOLOGICZNYCH, SPOŁECZNYCH I FIZYCZNYCH DYSKRIMINUJĄCYCH TE OSOBY.

Cele szczegółowe:

1. stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w środowisku lokalnym i rodzinnym.
2. Likwidacja barier mentalnych społeczeństwa.
3. Aktywizowanie zawodowe osób niepełnosprawnych.
4. Pomoc rodzinom z niepełnosprawną osobą
5. Edukacja osób dotycząca problemu niepełnosprawności.

Kierunki działań:

- likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej,
- zapewnienie dostępu do rehabilitacji,
- pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny,
- zapobieganie osamotnieniu i izolacji poprzez umożliwienie udziału w życiu kulturalno-społecznym,
- uruchomienie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Tłuszczu,
- koordynacja działań różnych organizacji pozarządowych i instytucji świadczących usługi i pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych,
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie indywidualnej pomocy osobie niepełnosprawnej,
- realizowanie programów w oparciu o Środki Unii Europejskiej,
- stała, wnikliwa diagnoza problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- utworzenie oddziałów klas integracyjnych.

Zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat osób niepełnosprawnych poprzez:

- organizowanie prelekcji w szkołach, wybranych zakładach pracy w różnych grupach wiekowych,
- nauczanie integracyjne,
- wydawanie broszur, ulotek informacyjnych,
- organizowanie wystaw prac osób niepełnosprawnych w miejscach ogólnie dostępnych,
- prowadzenie dobrze przemyślanej promocji zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem odrębności osób niepełnosprawnych (edukacja, spotkania integracyjne),

Włączenie do pracy zawodowej:

- na otwartym i chronionym rynku pracy,
 - podwyższanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych - udział w szkoleniach, kursach zawodowych i specjalistycznych,
 - promowanie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy,
-
- edukacja rodzin w grupach samopomocowych,
 - wspieranie emocjonalne, psychologiczne i społeczne,
 - zachęcanie rodzin do angażowania się w prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych w roli instruktorów lub doradców,
 - rozwinięcie edukacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (począwszy od przedszkola) w grupie rówieśniczej, integracyjnej. W przypadku, gdy niezbędna jest szkoła specjalna należy zagwarantować kontakt z grupą rówieśniczą innych szkół. W sposób szczególny należy uwzględnić kontakt z grupą rówieśniczą innych szkół. W sposób szczególny należy uwzględnić dzieci i młodzież z obszarów wiejskich.
 - umożliwienie prawa do swobodnego wyboru szkoły przez osobę niepełnosprawną.

Cel główny: ZAHAMOWANIE ZJAWISKA ALKOHOLOWOŚCI ORAZ POMOC OSOBOM I RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMEM ALKOHOLOWYM,

PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE I ZŁAGODZENIE JEGO SKUTKÓW.

Kierunki działań:

Zadanie przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działanie na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjo- terapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego,

Kierunki działań: w przedmiocie uzależnienia od alkoholu można podzielić na:

1. Działanie ratunkowe:

- informowanie o możliwościach leczenia- poradnictwo. Dalsze prowadzenie Punktu Informacyjnego w NZOZ „Bios” w Tłuszczu,
- motywowanie do leczenia ambulatoryjnego, a w przypadkach skrajnych- zamkniętego w celu zniewolenia bezpośredniego wpływu substancji psychoaktywnej na osobę uzależnienia.

2. Wychodzenie z uzależnienia.

- zapewnienie możliwości leczenia (osobie uzależnionej i współuzależnionej),
- wzmocnienie efektów leczenia (rehabilitacja, grupy wsparcia),

Działanie ukierunkowane na wychodzenie z uzależnienia - adresowane są do osób uzależnionych i współuzależnionych i obejmują:

- programy leczenia i terapii uzależnienia oraz współuzależnienia
- programy redukujące negatywne konsekwencje uzależnienia i umożliwiające powrót do pełnego funkcjonowania społecznego.

Niezbędnym jest uruchomienie programu wspierającego podmioty i instytucje pomagające osobom uzależnionym w wychodzeniu z nałogu i adaptacji do życia w społeczeństwie, poprzez pomoc pracodawcom zatrudniającym osoby wychodzące z nałogu, które podpiszą kontrakt socjalny z pracownikiem socjalnym zobowiązujący do abstynencji oraz podjęcia przewidzianych programem zajęć.

1. Zapobieganie uzależnieniom.

- ciągle monitorowanie zjawiska, szczególnie wśród dzieci i młodzieży (ankiety w szkołach),

- informowanie o mechanizmach i konsekwencjach uzależnień (poprzez media, konferencje, spotkania z mieszkańcami),
- opracowanie i wdrożenie programu działań z grupami ryzyka (np. z bezrobotnymi),
- edukacja- promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży (w szkołach, świetlicach, środowisku),

Działania zapobiegawcze - profilaktyka, obejmować będą programy profilaktyczne ukierunkowane na zidentyfikowane w diagnozie grupy społeczne i wiekowe na trzech poziomach:

- skierowane do całej społeczności gminnej,
- skierowane do grup zagrożonych uzależnieniem
- skierowanie do osób dotkniętych uzależnieniem.

Kierunki działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie poprzez:

- skuteczne i kompleksowe działanie wszystkich służb, organizacji i instytucji zajmujących się tym problemem (policja, prokuratura, ośrodek pomocy społecznej, szkoły, świetlice),
- szeroko rozumiana działalność informacyjno- edukacyjna o problemie przemocy w rodzinie poprzez media, szkoły, organizowanie konferencji, narad, kampanii, itp.

2. Udzielanie pomocy ofiarom przemocy (pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania, opieki lekarskiej),

3. Podjęcie działań wobec sprawców przemocy:

- skierowanie na leczenie,
- pomoc psychologiczna,
- praca socjalna (kontrakt socjalny).

4. Prowadzenie działań profilaktycznych szczególnie wśród dzieci i młodzieży poprzez:

- organizowanie konferencji, spektakli profilaktycznych i innych spotkań poświęconych problematyce przemocy w rodzinie.

5. Tworzenie grup samopomocowych

- ofiar przemocy

6. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb i instytucji do udzielania pomocy ofiarom przemocy oraz podejmujących interwencje wobec sprawców poprzez organizowanie szkoleń dla:

- policjantów,
- lekarzy,
- nauczycieli, pedagogów szkolnych,
- pracowników socjalnych,
- pracowników punktów konsultacyjnych i telefonu zaufania,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

W realizowaniu tych działań winny wziąć udział wszystkie w/w osoby pracujące w instytucjach pomagających ofiarom i sprawcom przemocy. Problem przemocy w rodzinie powinien być na bieżąco monitorowany i corocznie uwzględniany w gminnym programie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Cel główny: PRZECIWDZIAŁANIE UŻYWANIU I PODAŻY NARKOTYKÓW.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w zapobieganiu szerzenia się narkomanii.

Kierunki działania:

- Uwzględnienie problematyki narkomanii w lokalnych programach profilaktycznych.
- Wspieranie szkół w rozwijaniu działań profilaktycznych w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, programów stanowiących alternatywę wobec używania narkotyków.
- Organizowanie szkoleń dla dyrektorów, wychowawców, pedagogów szkolnych uwzględniających nowoczesne podejście do profilaktyki używania substancji psychoaktywnych oraz promujących zdrowy tryb życia.
- opracowanie oraz upowszechnienie materiałów informacyjno - edukacyjnych dla animatorów działań profilaktycznych w gminie.

2. Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat problemów związanych z używaniem narkotyków i możliwości zapobiegania zjawiskom.

Kierunki działania:

- prowadzenie kampanii edukacyjno- informacyjnej uwzględniającej problem narkomanii poprzez lokalne media (np. gazetki szkolne, wieści), opracowanie materiałów informacyjno- edukacyjnych,
- organizowanie wszelkiego rodzaju happeningów, konkursów, festynów, pikników z programem profilaktycznym.

3. Ograniczenie dostępności narkotyków.

Kierunki działania:

- wzmocnienie systemu kontroli imprez masowych, otoczenia szkół w celu zwalczania handlu narkotykami,

W celu realizacji określonych powyżej celów niezbędna jest ciągła współpraca wszystkich instytucji, służb i organizacji pozarządowych oraz koordynacja działań w zakresie prowadzenia szeroko rozumianej profilaktyki, leczenia, rehabilitacji i ograniczenie podaży i przestępczości narkotykowej.

Prowadzenie stałego monitoringu zjawiska narkomanii szczególnie wśród dzieci i młodzieży pozwoli na zrozumienie problemu i dostosowanie działań do skali zjawiska.

Cel główny: POMOC NA RZECZ RODZIN Z PROBLEMAMI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYMI.

Wiodącą myślą strategii pomocy rodzinie z problemami opiekuńczo - wychowawczymi jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania na nią. Opieka i pomoc powinny być zorganizowane w środowisku bliskim dziecku w rodzinie, szkole, świetlicy tak, aby umożliwiała mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych.

Kierunki pomocy rodzinie:

- specjalizacja pracowników socjalnych, która pozwoli na bardziej kompleksową i profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi,
- uruchomienie konsultacji z psychologiem i prawnikiem
- wspieranie działalności Punktu Pomocy Dziecku i Rodzinie, działającego na terenie Tłuszcza.

Cel główny: ZAPOBIEGANIE BEZDOMNOŚCI.

Kierunki działań:

- prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi bezdomnością:
 - aktywizowanie do podjęcia pracy,
 - pomoc w znalezieniu zatrudnienia, mieszkania, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, itp.
2. Przekazywanie pewnych obszarów problemowych w formie zadań organizacjom pozarządowym (zapewnienie schronienia).
 3. Pomoc w walce z uzależnieniami, a w efekcie powrót do społeczeństwa.
 4. Pomoc finansowa i rzeczowa dla najuboższych.
 5. Dożywianie dla potrzebujących.

Realizacja tych działań będzie możliwa przy zaangażowaniu się pracowników OPS- u i Urzędu Miejskiego przy ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel główny: PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSÓB OPUSZCZAJĄCYCH ZAKŁAD KARNY.

Kierunki działań:

1. Zapewnienie schronienia, posiłku, odzieży odpowiedniej do pory roku oraz udzielenie doraźnej pomocy finansowej na niezbędne potrzeby.
2. Prowadzenie pracy socjalnej poprzez:
 - pomoc w załatwianiu niezbędnych formalności urzędowych,
 - motywowanie do podjęcia zatrudnienia,
 - pomoc w znalezieniu pracy przy pomocy PUP w Tłuszczu,
 - praca z rodziną osoby opuszczającej zakład karny w celu zaakceptowania powrotu i przyjęcia z powrotem do rodziny.
3. Udzielenie pomocy psychologicznej oraz prawnej w OPS.
4. Współpraca OPS z Sądem, Prokuraturą, Fundacją „Sławek” oraz Zakładami Karnymi dotycząca powrotu skazanego do społeczności lokalnej.

Cel główny: ZAPOBIEGANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSÓB 50+.

Kierunki działania:

- aktywizacja społeczności 50+ poprzez działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- praca z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym ze względu na wiek metodą OSL
- organizowania społeczności lokalnej

- motywowanie Seniorów do działalności na rzecz społeczności lokalnej gminy Tłuszcz

Cel główny: ZAPOBIEGANIE PRZESTĘPCZOŚCI, A W SZCZEGÓLNOŚCI WŚRÓD NIELETNICH.

Kierunki działania:

Bezpośrednie działania, których celem jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa to:

- system monitoringu na stacji PKP,
- realizacja programów profilaktycznych zwalczających wszelkie patologie społeczne,
- inspirowanie młodzieży do tworzenia klubów osiedlowych, uprawiania sportu, angażowania się w działania wolontarystyczne,
- szeroko pojęta edukacja społeczna poprzez media promująca zdrowy styl życia wolny od nałogów i innych uzależnień,
- współpraca policji z pedagogami szkolnymi, pracownikami socjalnymi oraz władzami lokalnymi w kierunku tworzenia wspólnych programów zwalczających przestępczość w gminie Tłuszcz.

Podmioty realizacji oraz źródła finansowania zapobiegania przestępczości i przestępczości nieletnich:

- Komisariat Policji,
- nauczyciele, a w szczególności pedagodzy szkolni,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Prokuratura Rejonowa,
- Sąd Rejonowy.

FINANSOWANIE STRATEGII

Przewidywane źródła finansowania strategii to:

1. Środki własne samorządu finansowane z dochodów gminy.
2. Sroki z budżetu państwa (dotacje).
3. Środki funduszy krajowych (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Ochrony Środowiska).
4. Środki strukturalne Unii Europejskiej.

Polska jako członek Unii Europejskiej może korzystać z możliwości wspierania lokalnych władz samorządowych na rzecz rozwoju społecznego w programach:

- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny „Rozwój Zasobów Ludzkich” z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Decydujące znaczenie dla pełnego wykorzystania środków Unii Europejskiej będzie miał potencjał absorpcyjny gminny czyli zdolność do uzupełnienia środków europejskich

środkami własnymi oraz przygotowania, planowania i prowadzenie programów i projektów inwestycyjnych w wymiarze współpracy z UE.

PROPOZYCJE PROGRAMÓW na lata 2013-2019

1. Program współpracy Gminy Tłuszcz z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2013 oraz na lata następne.
3. Program profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.
4. Gminny Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych.
5. Gminny Program Wspierania Ekonomii Społecznej i Przedsiębiorczości
6. Program Organizowania Społeczności Lokalnej

MONITOROWANIE I OCENA STRATEGII

Prowadzeniem monitoringu i nadzorowaniem wdrażania Strategii oraz oceną zajmować się będzie Komisja Oświaty, Kultury i Zdrowia przy współudziale Ośrodka Pomocy Społecznej oraz zespołu zadaniowego, który przyczynił się do powstania Strategii.

Bazą informacji będą informacje statystyczne (GUS-u), instytucji i organizacji, a także grup środowiska biorących udział w programach związanych z realizacją poszczególnych celów Strategii

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą między innymi:

1. Wymierne ilości obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowane zostały bariery architektoniczne. - W centrum Tłuszcza została wybudowana ze środków prywatnych przychodnia RAJMEDICA. W przychodni została zamontowana winda, ułatwiająca poruszanie się osobom niepełnosprawnym. Również w budynku Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tłuszczu zamontowano windę. Ponadto w Urzędzie Gminy otwarto na parterze Punkt Obsługi Interesanta. Ułatwia to zdecydowanie załatwianie spraw przez mieszkańców mających problem z poruszaniem się.
2. Wzrost (liczba) nowo powstałych podmiotów gospodarczych w gminie. Zmieniająca się dynamicznie struktura gospodarcza naszego kraju, a co za tym idzie również gminy powoduje, że niektóre z działających podmiotów gospodarczych wycofują się z rynku, a na ich miejsce pojawiają się nowe, wypełniające niszę na poszczególne usługi.
3. Ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych. – w Punkcie Obsługi Interesanta w budynku Urzędu Gminy zatrudniona została osoba z orzeczeniem o niepełnosprawności. Również Środowiskowy Dom Samopomocy zatrudnia do obsługi osoby niepełnosprawne. Jeden z pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej ma posiada orzeczenie o niepełnosprawności.
4. Ilość osób, którym udało się wyjść z uzależnienia (alkoholizm) oraz bezdomności. Trudno określić konkretną liczbę osób z uwagi na fakt, iż nie prowadzi się tego typu

statystyk, a dostępne dane są płynne. Wszelkie działania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom oraz bezdomności odbywają się na poziomie profilaktyki.

5. Ilość osób, którym udało się skutecznie pomóc (ofiaram przemocy domowej, osobom, rodzinom, w których występowały problemy opiekuńczo - wychowawcze i prowadzenia gospodarstwa domowego). Obecnie (2012 rok) pod opieką asystenta rodziny, zatrudnionego w Ośrodku Pomocy Społecznej znajduje się 7 rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Z działającego na terenie Tłuszcza Punkcie Pomocy Dziecku i Rodzinie korzysta 65 rodzin, którym udzielane jest wsparcie psychologa, doradcy zawodowego, prawnika i specjalisty neurorozwoju. Docelowo do września 2014 roku zakładamy objęcie wsparciem 315 rodzin z terenu gminy Tłuszcz, w których występują szeroko pojmowane problemy opiekuńczo-wychowawcze.
6. Ilość zorganizowanych szkoleń, konferencji, seminariów, narad dotyczących podnoszenia kwalifikacji, z zakresu profilaktyki uzależnień. W ramach projektu systemowego „Wyzwólmy w sobie energię!” cyklicznie przeprowadzane są spotkania ze specjalistą neurorozwoju, który tłumaczy, jaki wpływ na rozwój psycho-fizyczny na np. picie alkoholu podczas ciąży. W Punkcie Pomocy Dziecku i Rodzinie zawiązała się również nieformalna grupa wsparcia dla rodzin z problemem alkoholowym.
W 2011 roku Ośrodek Pomocy Społecznej realizował projekt „Lepsze jutro”, skierowany do rodzin/dzieci, w których występują problemy z uzależnieniem, czego konsekwencją jest przemoc domowa.
7. Liczba zorganizowanych imprez, zajęć, spektakli profilaktycznych głównie dla dzieci i młodzieży mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia. Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Tłuszczu zaprasza teatry amatorskie, które w sposób przystępny przedstawiają problematykę uzależnień. Podczas wakacji Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował dla 30 dzieci 2-tygodniową ofertę wakacyjną, podczas której dzieci uczyły się, jak twórczo wykorzystywać czas wolny. Również w szkole podstawowej odbywały się spotkania mające na celu promocję zdrowego trybu życia oraz pokazywania alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego.
8. Procentowy udział uczniów w szkołach, którzy piją alkohol, palą papierosy, biorą lub brali narkotyki.

	Urodzaj używki		
	papierosy	alkohol	narkotyki
Ogółem	13,66 %	36,00 %	2,33 %

Stosowanie używek wśród młodzieży szkolnej – diagnoza własna Ośrodka Pomocy Społecznej 2011 rok.

9. Liczba utworzonych świetlic socjoterapeutycznych. Utworzono świetlicę socjoterapeutyczną w Jasienicy. Systematycznie w zajęciach uczestniczy 60 dzieci. W świetlicy prowadzone jest kółko teatralne, odbywają się również zajęcia artystyczne. Dla dzieci organizowane są wyjazdy.
10. Utworzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Tłuszczu. W Tłuszczu powstał Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy Nr 3. Jest to ośrodek dziennego pobytu. Przebywają w nim osoby niepełnosprawne intelektualnie zamieszkujące teren powiatu wołomińskiego do uczestnictwa w dziennych zajęciach. Ośrodek realizuje swoje cele poprzez:
 - terapię zajęciową
 - zajęcia kulinarne
 - zajęcia ceramiczne
 - zajęcia ogrodnicze
 - inne odpowiednie do stopnia sprawności jednostki i grupy.

WNIOSKI I UWAGI KOŃCOWE

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to wprowadzenie w życie nowoczesnego modelu polityki społecznej gminy.

Po analizie danych zawartych w Strategii ustalono hierarchizację problemów i celów strategicznych rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Tłuszcz.

tab. 1. Ustalenie hierarchizacji problemów i celów strategicznych rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Tłuszcz.

Problemy Społeczne	Cele strategiczne rozwiązywania problemów społecznych
1. Bezrobocie	- Przeciwdziałanie bezrobociu
2. Ubóstwo	- Redukowanie zjawiska ubóstwa.
3. Alkoholizm i przemoc w rodzinie	- Zahamowanie zjawiska alkoholizmu oraz pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym, - Zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie i złagodzenie jego skutków.
4. Niepełnosprawność, długotrwała choroba i starość.	- Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych poprzez integrację w środowisku lokalnym oraz likwidowanie wszelkich barier i psychologicznych, społecznych i fizycznych dyskryminujących te osoby.

5. Narkomania	- Zahamowanie tempa wzrostu używania i podaży narkotyków.
6. Przestępczość	- Zapobieganie przestępczości a w szczególności wśród nieletnich.
7. Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	- Pomoc na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo- wychowawczymi.
8. Bezdomność	- Zapobieganie bezdomności.
9. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego.	-Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób opuszczających zakład karny.